

23 949 jobb lediga i Värmland...

...om alla pensionsavgångar
återbesätts fram till 2020

Utgiven av Region Värmland, 2011

Kontaktperson: Britta Zetterlund-Johansson, britta.zetterlund-johansson@regionvarmland.se

Faktasammanställning: Bo-Josef Eriksson, Region Värmland och Lars-Arne Sjöberg, Karlstads universitet

Text: Bo-Josef Eriksson, Ann Otto, Britta Zetterlund-Johansson, Region Värmland

Foto: iStockphoto.com, Øyvind Lund

Grafisk formgivning: Lars Falkman, Region Värmland

Region Värmland

Box 1022, 651 15 Karlstad

www.regionvarmland.se

Region Värmland är värmlänningarnas organisation för tillväxtfrågor, regional utveckling, kultur och folkbildning. Organisationen är politiskt styrd, huvudmän är landstinget och de 16 kommunerna.

Förord

■ Region Värmland har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet i Värmland. I detta arbete ingår att bidra till att skapa förutsättningar för att Värmland ska kunna möta morgondagens utmaningar och möjligheter. Ett viktigt strategiskt arbete för Region Värmland är att verka för en god kompetensförsörjning i regionen.

Värmland har kommit långt i utvecklingen av olika strategiska processer inom kompetensförsörjningsområdet. Många aktörer har engagerat sig i arbetet och det finns idag ett välutvecklat samverkansklimat i Värmland inom det här området.

God tillgången av kunskap och kompetent arbetskraft är en avgörande faktor för att behålla och utveckla ett konkurrenskraftigt näringsliv och en väl fungerande

offentlig sektor i Värmland. I Region Värmlands arbete med säkra en god kompetensförsörjning i regionen hämtar vi kraften i de strategier som finns beskrivna i det regionala utvecklingsprogrammet, Värmland växer – och känner inga gränser 2009–2013.

Den här rapporten har tagits fram av Region Värmland för att belysa Värmlands utgångsläge och de utmaningar som vi gemensamt står inför inom kompetensförsörjningsområdet. Rapporten ska även bidra till en dialog om gemensamma insatser på lokal och regional nivå. Siktet är ställt mot år 2020. Rapporten är även ett del i uppföljningen av målen i det regionala utvecklingsprogrammet gällande strategierna; Höj Utbildningsnivån och Kompetensmatchning.

I det strategiska arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna är det viktigt att vara lyhörd för omvärldens krav och ha förmåga att ta vara på allas resurser. Tillsammans bygger vi vår region genom nyfikenhet och lärande.

Tomas Riste (S), regionstyrelsens ordförande

Innehåll

Inledning	6
Utgångsläge 2010 - Befolkning och utbildningsnivå	8
Befolkning	8
Demografi	9
Utbildningsnivå	13
Övergång till högskola	15
Karlstads universitet	17
Yrkeshögskoleutbildningar	21
Ungdomars val av gymnasieutbildning	22
Etablering på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan	23
Arbetsmarknadens struktur	25
Förvärvsfrekvens och pendling	25
Norge	26
Sysselsättning per bransch och yrke	27
Arbetslösheten i Värmland	32
Ohälsotal	32
Prognos för Värmlands län	35
Går det att förutse kommande kompetensbehov?	35
Pensionsavgångar inom respektive yrkesgrupp fram till 2020	35
Sammanfattande slutsatser	48
Referenser	49
Litteratur och tidskrifter	49
Internet och databaser	49
Bilagor	50

Tabell- och figurförteckning

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1: Befolkningen i Värmlands läns kommuner inklusive tre olika framtidsprognoser mot år 2020	8
Tabell 2: Ålderfördelningen i Värmlands kommuner 2009-12-31, andel (2009)	9
Tabell 3: Förändring av befolkning i arbetsför ålder 2008–2020 (Prognosalternativ medel)	10
Tabell 4: Befolkningen efter nationell bakgrund 2009	12
Tabell 5: Utbildningsnivån i Värmlands kommuner 16–74 år (2009)	13
Tabell 6: Andel med eftergymnasial utbildning hos inrikes och utrikes födda 20–64 år i Värmland och riket 2008, efter kön	14
Tabell 7: Högskolenyborjare i åldern 18–34 år, läsåret 2008/09, efter kön och rekryteringskommun	15
Tabell 8: Påbörjade högskolestudier per kommun	16
Tabell 9: Elever som slutförde gymnasieskolan läsåret 2005/06 och som påbörjat högskolestudier inom tre år, efter kön och kommun	17
Tabell 10: Examinerade doktorers arbetsplats efter examen (1999–2008)	17
Tabell 11: Studenter vid Karlstads universitet, examinerade samt bo- och rekryteringsplats	18
Tabell 12: Rekryteringslän för nybörjarna vid Karlstads universitet höstterminen 2009	18
Tabell 13: Värmlänningarnas val av lärosäte höstterminen 2009	19
Tabell 14: Antal och andel sysselsatta av examinerade från KY år 1998–2006, folkbokförda i Värmlands län 2008-12-31	22
Tabell 15: Förvärsarbetande 16+ år 2008, in- och utpendling över läns- och kommungräns, samt förvärsfrekvens för befolkning 20–64 år	25
Tabell 16: Förvärsfrekvens 20–64 år i Värmland och riket efter kön och utrikes födda, år 2008	26
Tabell 17: Näringsgrensfördelning av sysselsatta 16–74 år i Värmland år 2007	27
Tabell 18: Näringsgrenarnas andel av sysselsatta 16–74 år i Värmland och riket år 2007, efter kön	27
Tabell 19: Antalet anställda 16–64 år med arbetsplats i de värmländska kommunerna (dagbefolkning) år 2008 enligt den hierarkiska uppbyggnaden i SSYK 96	29
Tabell 20: Antalet anställda 16–64 år med arbetsplats i Värmland (dagbefolkning) år 2008 enligt den hierarkiska uppbyggnaden i SSYK 96, efter kön	30
Tabell 21: Andel kvinnor och män i chefsposition per kommun, anställda 16–64 år, år 2008	31
Tabell 22: Arbetslösa i Värmland september 2009 och september 2010 efter kommun	32
Tabell 23: Ohälsotal med fördelning efter ålder och kommun, år 2009	33
Tabell 24: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbefolkning), yrkesområde och ålder 2008	35
Tabell 25: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbefolkning) efter yrke (enligt SSYK) och ålder 2008	36

FIGURFÖRTECKNING

Figur 1: Antalet 19-åringar i olika län	11
Figur 2: Andel i befolkningen 16+ med eftergymnasial utbildning per kommun och kön 2009	14
Figur 3: Distansutbildning vid Karlstads universitet läsåret 1997/98–2009/10 antal helårsstudenter respektive andel av total grundutbildning	20
Figur 4: Ålder- och könsfördelning för distansstudenterna vid Karlstads universitet 2008/09	20
Figur 5: KY-examinerade 1998–2006, 20–64 år, folkbokförda i Värmlands län 2008-12-31	21
Figur 6: Avgångna ur gymnasieskolan läsåret 2008/2009	23
Figur 7: De 30 största yrkena i Värmland 2008 och deras könsfördelning	28

Inledning

■ Tillväxten i den globaliserade världen drivs i allt högre utsträckning av kunskap och kompetens. Tillgången på kunskap och kompetent arbetskraft får därmed en allt mer avgörande roll för att behålla och utveckla ett konkurrenskraftigt näringsliv och en stark offentlig sektor i Värmland.

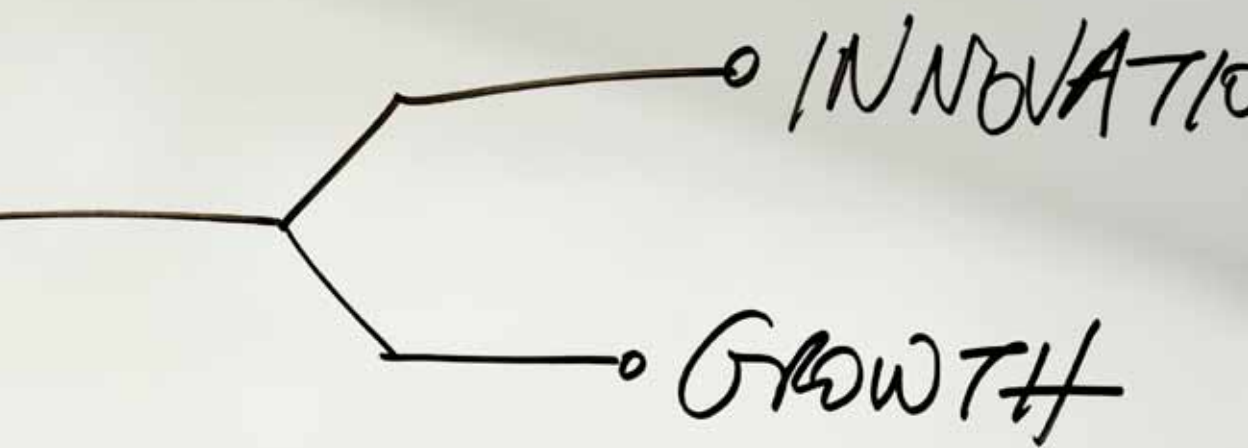
Prognoser av den demografiska utvecklingen tyder på en förändrad ålderstruktur och tillsammans med den kommande generationsväxlingen på arbetsmarknaden och påföljande pensionsavgångar kommer det få stora effekter på den framtida kompetens- och arbetskrafts-

försörjningen. Innebörden av detta är att det troligen kommer att råda arbetskraftsbrist i flera regioner i Sverige.

Kompetensförsörjningen i en region styrs och påverkas av en rad faktorer. Denna rapport är en kartläggning av de viktigaste faktorerna.

Rapporten redogör för följande:

- Utgångsläge 2010 – Befolkning och utbildningsnivå
- Arbetsmarknadens struktur
- Prognos av kompetensbehov i Värmland med sikte på år 2020

TARGET
MARKET
SHARE

GROWTH %

Utgångsläge 2010 – Befolkning och utbildningsnivå

I detta kapitel presenteras fakta och prognoser om befolkningen i Värmland, dess demografi samt utbildningsnivå.

Befolkning

Tabell 1: Befolkningen i Värmlands kommuner inklusive tre olika framtidsprognoser mot år 2020

Kommun	Historiska data				Prognoser		
	1998	2008	Förändring	Förändring i %	2020 Låg	2020 Medel	2020 Hög
Arvika	26 490	26 176	-314	-1,2 %	25 767	25 881	25 944
Eda	8 781	8 653	-128	-1,5 %	8 590	9 368	9 366
Filipstad	12 104	10 682	-1 422	-11,7 %	10 426	10 562	10 608
Forshaga	11 775	11 415	-360	-3,1 %	11 001	11 159	11 197
Grums	9 825	9 250	-575	-5,9 %	8 993	9 149	9 199
Hagfors	14 562	12 804	-1 758	-12,1 %	12 454	12 581	12 607
Hammarö	14 189	14 655	466	+3,3 %	14 610	15 060	15 350
Karlstad	79 664	83 994	4 330	+5,4 %	82 919	84 837	86 451
Kil	12 025	11 674	-351	-2,9 %	11 371	11 574	11 647
Kristinehamn	25 057	23 958	-1 099	-4,4 %	23 510	23 651	23 743
Munkfors	4 344	3 814	-530	-12,2 %	3 386	3 667	3 676
Storfors	4 872	4 383	-489	-10,0 %	3 871	4 295	4 316
Sunne	13 665	13 473	-192	-1,4 %	13 259	13 636	13 803
Säffle	16 992	15 784	-1 208	-7,1 %	15 289	15 498	15 544
Torsby	14 142	12 707	-1 435	-10,1 %	12 407	12 601	12 646
Årjäng	9 826	9 952	126	+1,3 %	10 113	11 073	11 237
Värmland	278 313	273 374	-4 939	-1,8 %	267 967	274 592	277 333

Källa: Region Värmland (2009), Befolkningsprognos för Värmlands län 2008–2030, version 1 egen bearbetning av rådata

Antalet invånare i Värmlands kommuner varierar stort. Under perioden 1998 till 2008 ökade invånarantalet i Karlstad, Hammarö, och Årjäng. Karlstad stod för den största ökningen. Karlstads kommun har haft den största befolkningsökningen i regionen, det vill säga nästan 88 procent av den totala befolkningsökningen. I regionens övriga kommuner minskade folkmängden. I landet som helhet minskade befolkningen i 205 av landets 290 kommuner¹. Nettoinvandringen var i stort sett noll under 1990-talets andra hälft. Immigrationen har ökat under 2000-talet och till viss del kompensert födselunderskott och utflyttning.²

¹ SCB – Befolkningsstatistik, egen bearbetning. ² Region Värmland (2009), *Befolkningsprognos för Värmlands län 2008–2030*, version 1

För att beräkna den framtida befolkningsutvecklingen i Värmland har Region Värmland tagit fram tre olika prognoser, som benämns Låg, Medel och Hög. Det är mest sannolikt att utvecklingen kommer att ligga i spannet mellan prognoserna låg och medel. Det innebär att merparten av de kommuner som de senaste tio åren har haft en befolkningsminskning beräknas fortsätta att minska och de som haft en positiv befolkningsutveckling beräknas fortsätta växa. Den förhållandevis ojämna befolkningsutvecklingen i regionen kan därför komma att bestå.

Demografi

Medelåldern i Värmland är högre än i riket, i Värmland är medelåldern 43,2 år jämfört med rikets 41,0. Kalmar län har dock den högsta medelåldern i Sverige. Därefter kommer följande regioner med näst högst medelålder: Värmlands län, Västernorrlands län, Gotlands län, Dalarnas län och Gävleborgs län.³

Tabell 2: Ålderfördelningen i Värmlands kommuner 2009-12-31, andel (2009)

Kommun/ Region	Procent per åldersgrupp					Totalt	Antal
	0-14 år	15-24	25-44 år	45-64 år	65- år		
Arvika	14,8	12,8	22,7	27,4	22,2	100	26 100
Eda	14,4	12,1	21,6	28,9	22,9	100	8 577
Filipstad	13,5	12,4	19,6	28,9	25,6	100	10 626
Forshaga	17,2	12,9	23,4	26,6	19,7	100	11 401
Grums	14,7	13,0	21,4	29,0	22,1	100	9 142
Hagfors	13,0	11,2	18,7	30,3	26,8	100	12 636
Hammarö	19,5	12,2	24,4	27,6	16,3	100	14 833
Karlstad	15,0	15,0	26,5	25,3	18,2	100	84 736
Kil	17,3	12,9	22,3	28,0	19,4	100	11 717
Kristinehamn	14,4	12,5	22,0	28,3	22,8	100	23 963
Munkfors	13,2	12,5	19,7	26,8	27,7	100	3 793
Storfors	15,2	12,1	20,0	30,3	22,4	100	4 363
Sunne	15,1	13,5	21,1	28,3	22,0	100	13 345
Säffle	14,8	12,5	20,3	27,9	24,5	100	15 602
Torsby	13,3	11,8	20,5	28,7	25,8	100	12 508
Årjäng	16,1	11,8	23,0	27,1	22,0	100	9 915
Värmland	15,1	13,3	23,1	27,3	21,2	100	273 257
Sverige	16,6	13,3	26,2	25,8	18,1	100	9 340 682

Källa: SCB, egen bearbetning.

³ SCB, egen bearbetning

Tabell 3: Förändring av befolkning i arbetsför ålder 2008–2020 (prognosalternativ medel)⁴

Kommun/ Region	Antal 20–64 år		Förändring 2008–2020	
	2008	2020	Antal	I procent
Arvika	14 665	14 112	-553	-3,8 %
Eda	4 824	5 315	491	10,2 %
Filipstad	5 810	5 574	-236	-4,1 %
Forshaga	6 292	6 124	-168	-2,7 %
Grums	5 180	4 860	-320	-6,2 %
Hagfors	6 894	6 667	-227	-3,3 %
Hammarö	8 311	8 391	80	1,0 %
Karlstad	50 685	50 069	-616	-1,2 %
Kil	6 545	6 194	-351	-5,4 %
Kristinehamn	13 470	12 939	-531	-3,9 %
Munkfors	2 001	1 956	-45	-2,2 %
Storfors	2 419	2 285	-134	-5,5 %
Sunne	7 395	7 508	113	1,5 %
Säffle	8 454	8 148	-306	-3,6 %
Torsby	6 911	6 804	-107	-1,5 %
Årjäng	5 558	6 321	763	13,7 %
Värmland	155 414	153 266	-2 148	-1,4 %

Källa: SCB, egen bearbetning.

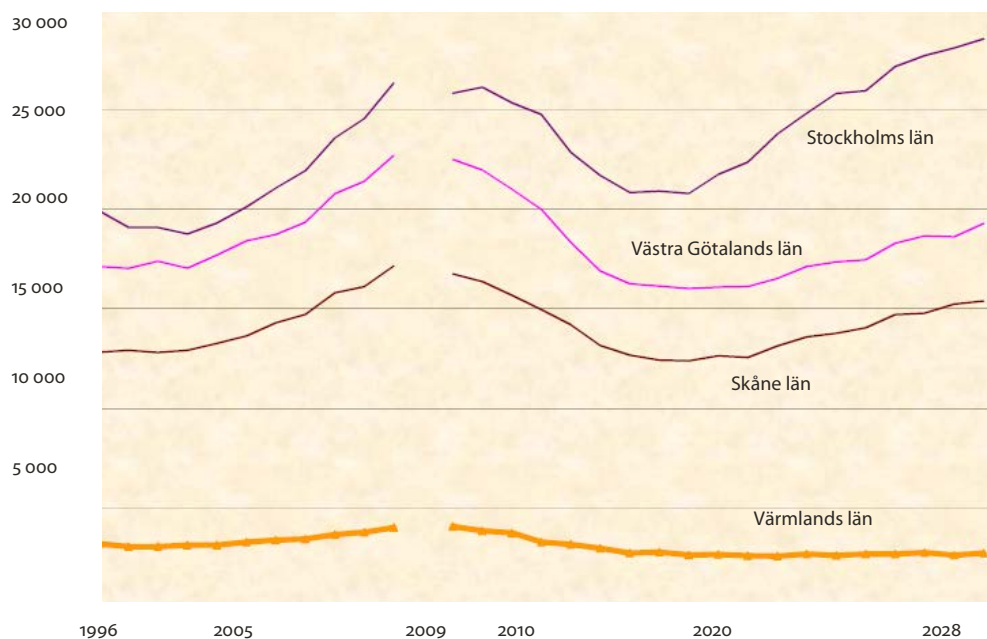
Den arbetsföra befolkningen (befolkningen i åldern 20–64 år) i Värmland kommer sannolikt att minska fram till år 2020. Enligt prognosalternativ Medel så minskar den arbetsföra befolkningen med över 2 000 personer, en minskning motsvarande 1,4 procent.

Andelen av befolkningen som är äldre än 65 år i regionen beräknas öka från 20,8 procent 2008 till 23,5 procent 2020. Samtidigt beräknas andelen av befolkningen som är yngre än 20 år minska från 22,4 procent 2008 till 20,7 procent 2020⁵. Utifrån historisk och prognostiserad utveckling minskar antalet 16-åringar i regionen från drygt 3 800 år 2008 till under 3 000 år 2020⁶.

⁴ Enligt prognosalternativ Låg minskar antalet personer 20–64 år med 6 719 vilket motsvarar en minskning med 4,3 procent. Prognosalternativ Hög ger istället en blygsam minskning på 234 personer i åldern 20–64 vilket motsvarar en minskning med 0,2 procent. ⁵ Region Värmland (2009), *Befolkningsprognos för Värmlands län 2008–2030*, version 1 egen bearbetning av rådata.

⁶ Region Värmland (2009), *Befolkningsprognos för Värmlands län 2008–2030*, version 1.

Figur 1: Antalet 19-åringar i olika län

Källa: Karlstads universitet

Den stora ungdomskullen i Sverige som är födda sent 80- till tidigt 90-tal är till stora delar koncentrerad till storstadsregionerna. Figur 1 visar att antalet 19-åringar i Värmland visserligen ökade runt år 2009 men i jämförelse med storstadsregionerna kommer storstadsregionerna ha möjlighet till ett betydligt större inflöde på arbetsmarknaden än Värmland fram till år 2020.

Tabell 4: Befolkningen efter nationell bakgrund 2009

	Värmland Kvinnor	Män	Värmland Kvinnor	Män	Sverige Kvinnor	Män
Inrikes födda	123 395	124 180	90	91	85	86
Varav						
- två inrikes födda föräldrar	112 705	112 776	82	83	75	75
- en inrikes och en utrikes född förälder	8 356	8 896	6	7	7	7
- två utrikes födda föräldrar	2 334	2 508	2	2	4	4
Utrikes födda	13 557	12 125	10	9	15	14
varav bosättningstid i Sverige						
- 0–4 år	3 121	3 298	2	2	3	4
- mer än 4 år	9 792	8 464	7	6	11	10
- uppgift saknas	644	363	0	0	0	0
TOTALT	136 952	136 305	100	100	100	100
Utrikes födda	13 557	12 125	100	100	100	100
Norden	5 322	4 373	39	36	22	18
Varav						
- Danmark	281	397	2	3	3	4
- Finland	1 400	1 975	10	9	15	11
- Island	24	35	0	0	0	0
- Norge	3 617	2 866	27	24	4	3
EU 27 ⁷ utanför Norden	2 463	2 374	18	20	19	20
Utanför EU 27 och Norden	5 772	5 378	43	44	59	62

Länsstyrelsen Värmland (2010), På tal om kvinnor och män 2010

Värmland har en lägre andel, än riket som genomsnitt, utrikes födda i befolkningen. Det finns även skillnader mellan Värmland och riket i varifrån den utrikes födda befolkningen kommer. I Värmland kommer en större andel av den utrikes födda befolkningen från Norden, detta på grund av att Värmland har en mycket större andel av den utrikes födda befolkningen som är födda i Norge än vad riket som genomsnitt har. När det gäller utrikes födda från EU 27 men utanför Norden är andelarna av den utrikes födda befolkningen ungefär lika stora i Värmland som i riket som genomsnitt medan riket har en markant större andel när det gäller utrikes födda utanför EU 27 och Norden.

⁷ SCB, EU27 refererar till de länder som var medlemmar i den Europeiska unionen den 1 januari 2007.

Utbildningsnivå

Tabell 5: Utbildningsnivån i Värmlands kommuner 16–74 år (2009)

Kommun	Förgymnasial	Gymnasial	Eftergymnasial	Okänd	Individer
Arvika	23,7 %	51,1 %	23,3 %	1,9 %	18 937
Eda	30,0 %	48,1 %	14,5 %	7,3 %	6 243
Filipstad	31,3 %	51,4 %	15,3 %	2,0 %	7 663
Forshaga	24,5 %	52,2 %	21,8 %	1,5 %	8 292
Grums	29,7 %	53,2 %	15,2 %	1,8 %	6 770
Hagfors	26,6 %	54,8 %	16,3 %	2,2 %	9 191
Hammarö	18,8 %	45,5 %	34,9 %	0,8 %	10 697
Karlstad	17,7 %	43,9 %	36,9 %	1,5 %	63 657
Kil	23,6 %	51,8 %	23,0 %	1,6 %	8 514
Kristinehamn	24,6 %	51,3 %	22,6 %	1,5 %	17 545
Munkfors	27,7 %	55,0 %	15,0 %	2,3 %	2 701
Storfors	27,9 %	53,5 %	16,3 %	2,3 %	3 167
Sunne	25,0 %	52,8 %	20,7 %	1,5 %	9 601
Säffle	24,8 %	52,9 %	19,8 %	2,4 %	11 207
Torsby	25,4 %	54,4 %	17,8 %	2,4 %	9 014
Årjäng	26,8 %	53,0 %	15,2 %	5,0 %	7 147
Värmland	22,9 %	49,3 %	25,9 %	2,0 %	200 346
Sverige	22,0 %	44,4 %	31,5 %	2,1 %	6 874 568

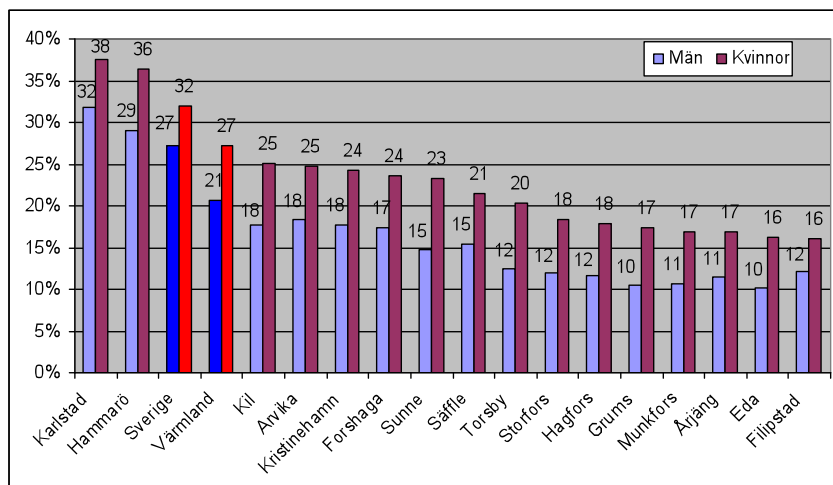
Källa: SCB

Det finns stora inomregionala skillnader gällande utbildningsnivån i Värmland. Avseende andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning uppgår denna i Värmland till 25,9 procent. Motsvarande siffra för riket är 31,5 procent. Karlstad och Hammarö har dock i jämförelse med riket en högre andel med eftergymnasial utbildning.

Andelen forskarutbildade är i genomsnitt dubbelt så hög i riket som i Värmland. År 2007 var 0,4 procent av kvinnorna och 0,6 procent av männen som arbetade i Värmland forskarutbildade. Motsvarande siffror för riket var 0,8 procent av kvinnorna och 1,3 procent av männen.⁸

⁸ Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial.

Tabell 5: Utbildningsnivån i Värmlands kommuner 16–74 år (2009)

Källa: SCB, egen bearbetning

När det gäller andel av befolkningen som har eftergymnasial utbildning finns det en tydlig skillnad mellan könen. Betydligt fler kvinnor studerar vidare på en eftergymnasial utbildning än män i Värmland. Skillnaden mellan könen är något större i Värmland än i riket, i Värmland är skillnaden mellan könen 6 procentenheter jämfört med 5 procentenheter i riket.

Tabell 6: Andel med eftergymnasial utbildning hos inrikes och utrikes födda 20–64 år i Värmland och riket 2008, efter kön

	Värmland Kvinnor	Riket Kvinnor	Värmland Män	Riket Män
Utbildningsnivån hos inrikes födda				
Eftergymnasial utbildning mindre än 3 år	15,2 %	16,3 %	12,5 %	14,0 %
Eftergymnasial utbildning 3 år eller mer	18,8 %	22,5 %	11,0 %	15,9 %
Utbildningsnivån hos utrikes födda				
Eftergymnasial utbildning mindre än 3 år	13,6 %	13,3 %	11,6 %	12,6 %
Eftergymnasial utbildning 3 år eller mer	19,3 %	20,3 %	14,8 %	16,7 %

Källa: www.regionfakta.com

Genomgående är det en större andel av befolkningen hos inrikes födda än utrikes födda som har en eftergymnasial utbildning som är kortare än 3 år. När det gäller eftergymnasial utbildning 3 år eller mer är förhållandet det omvända. Med undantag för kvinnor i riket är det en större andel av befolkningen hos utrikes födda än inrikes födda som uppnår denna utbildningsnivå. Värmland har, med ett undantag, genomgående en lägre andel av sin befolkning som har eftergymnasial utbildning. Undantaget är utrikes födda kvinnor med eftergymnasial utbildning mindre än 3 år där andelen av befolkningen med denna utbildning är högre i Värmland än i riket som genomsnitt.

Övergång till högskola

Tabell 7: Högskolenybörjare⁹ i åldern 18–34 år, läsåret 2008/09, efter kön och rekryteringskommun

Kommun	Antal Kvinnor	Antal Män	Könsfördelning		Andel av alla i ålder 18–34 år	
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Arvika	93	75	55	45	40	30
Eda	21	6	78	22	30	8
Filipstad	29	18	62	38	35	19
Forshaga	32	18	64	36	35	19
Grums	22	14	61	39	31	17
Hagfors	42	22	66	34	51	22
Hammarö	41	34	55	45	36	29
Karlstad	364	270	57	43	36	25
Kil	43	29	60	40	43	28
Kristinehamn	80	56	59	41	40	26
Munkfors	14	12	54	46	52	37
Storfors	12	5	71	29	39	14
Sunne	59	31	66	34	54	26
Säffle	62	23	73	27	53	17
Torsby	36	21	63	27	53	17
Årjäng	19	10	66	34	23	11
Värmland	969	644	60	40	39	24
Sverige	35 530	25 777	58	42	37	25

Källa: Länsstyrelsen Värmland (2010), *På tal om kvinnor och män 2010*

Andelen kvinnor som är högskolenybörjare i Värmland är högre än motsvarande andel för de värmländska männen. I jämförelse med riket har de värmländska kvinnorna en högre andel högskolenybörjare än riket. För männen är förhållandet det omvända, de värmländska männen har en något lägre andel högskolenybörjare jämfört med riksgenomsnittet.

⁹ Högskolenybörjare avser studenter som för första gången registreras på högskola/universitet.

Tabell 8: Påbörjade högskolestudier per kommun¹⁰

Kommun	Påbörjade högskolestudier vid 21 års ålder (f. 1988)	Påbörjade högskolestudier vid 24 års ålder (f. 1983)
Arvika	14 665	14 112
Eda	4 824	5 315
Filipstad	5 810	5 574
Forshaga	6 292	6 124
Grums	5 180	4 860
Hagfors	6 894	6 667
Hammarö	8 311	8 391
Karlstad	50 685	50 069
Kil	6 545	6 194
Kristinehamn	13 470	12 939
Munkfors	2 001	1 956
Storfors	2 419	2 285
Sunne	7 395	7 508
Säffle	8 454	8 148
Torsby	6 911	6 804
Årjäng	5 558	6 321
Värmland	155 414	153 266
Sverige	31,1 %	43,8 %

Källa: Högskoleverket

Det finns stora inomregionala skillnader när det gäller andel som påbörjar högskolestudier. Andelen som påbörjar högskolestudier är högst i Karlstad och Hammarö. Dessa kommuner ligger även över riksgenomsnittet.

¹⁰ Redovisningen per kommun utgår från den kommun som ungdomarna var folkbokförda i den sista december det år de fyllde 18 år.

Tabell 9: Elever som slutförde gymnasieskolan läsåret 2005/06 och som påbörjat högskolestudier inom tre år, efter kön och kommun¹¹

Kommun/Region	Kvinnor	Män	Samtliga
Arvika	38,1	23,2	31,6
Eda	29,4	12,8	19,8
Filipstad	35,7	22,2	30,4
Forshaga	43,6	18,8	30,3
Grums	38,7	25,7	31,8
Hagfors	38,9	36,2	37,7
Hammarö	44,7	27,7	35,0
Karlstad	45,7	37,4	41,4
Kil	43,3	31,8	37,6
Kristinehamn	51,3	35,8	43,8
Munkfors	22,2	13,3	18,2
Storfors	25,0	33,3	27,7
Sunne	38,0	24,2	31,7
Säffle	38,7	27,7	33,5
Torsby	38,3	18,5	28,9
Årjäng	18,6	21,3	20,0
Värmlands län	40,8	29,5	35,2
Riket	47,0	35,1	41,1

Källa: www.regionfakta.com

I Värmland påbörjar en lägre andel högskolestudier inom tre år efter avslutade gymnasiestudier än i riket i genomsnitt.

Karlstads universitet

Tabell 10: Examinerade doktorers arbetsplats efter examen (1999–2008)

	Andel
Karlstad	49 %
Övriga Värmland	7 %
Resten av Sverige	33 %
Övriga Norden	5 %
Övriga världen	1 %

Källa: Karlstads universitet

Under perioden 1999–2008 examinerande Karlstads universitet 161 doktorer. Av dessa fick lite mer än hälften sitt första arbete i Värmland. Den största arbetsgivaren är Karlstads universitet, där många fått anställning och fortsatt sin forskning.

¹¹ Redovisningen per kommun utgår från den kommun som eleverna var folkbokförda i den 1 januari sista läsåret.

Tabell 11: Studenter vid Karlstads universitet, examinerade samt bo- och rekryteringsplats

Antal examinerade 2007/08	1 470
Antal skrivna i Värmland före studierna påbörjades	730
Antal boende i Värmland den 31 december 2009	43,6
Andel rekryterade från Värmland	49,6 %
Andel boende i Värmland den 31 december 2009	50,4 %

Källa: SCB (2010). Statistiska meddelande, UF 20 SM 1002

När det gäller akademisk utbildning på grundnivå (3 års studier) och avancerad nivå (4–5 års studier) så visar tabell 11 att ungefär lika många som rekryterades från Värmland innan studierna stannar kvar i Värmland efter studierna.

Tabell 12: Rekryteringslän för nybörjarna vid Karlstads universitet¹² höstterminen 2009

Region	Andel	Antal
Värmlands län	43,9 %	981
Angränsande län:		
Västra Götalands län	16,4 %	366
Örebro	5,2 %	116
Dalarnas län	2,1 %	48
Övriga Götaland	3,8 %	86
Övriga Svealand	10,1 %	225
Norrland	1,5 %	33
Okänt	16,6 %	371
Totalt	13 470	2 235

Källa: Högskoleverket

En stor andel av nybörjarna vid Karlstads universitet rekryteras från Värmland. För Karlstads universitet utgör Västra Götaland det näst största länet för rekrytering av studenter. Västra Götaland och Värmland utgör tillsammans 60 procent av Karlstads universitets rekryteringsbas.

¹² Nybörjare vid ett universitet är första gången man registrerar sig vid det specifika universitetet, länsindelningen är baserad på folkbokföringslän den 31 december året innan man påbörjade studierna.

Tabell 13: Värmlänningarnas val av lärosäte höstterminen 2009¹³

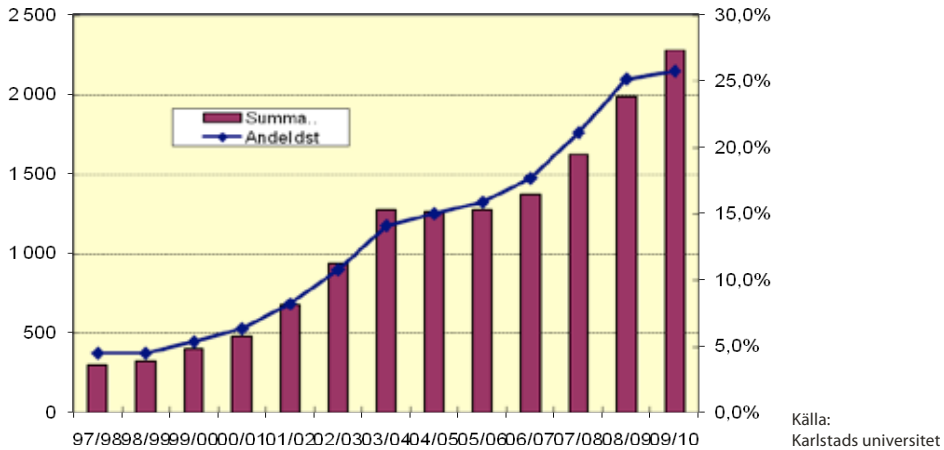
	Karlstads universitet	Andra lärosäten
Arvika	87	93
Eda	10	14
Filipstad	23	30
Forshaga	46	24
Grums	27	12
Hagfors	32	28
Hammarö	69	42
Karlstad	403	206
Kil	42	33
Kristinehamn	61	87
Munkfors	15	7
Storfors	13	14
Sunne	42	49
Säffle	55	37
Torsby	29	24
Årjäng	27	25
Värmland	981 personer	725 personer

Källa: Högskoleverket

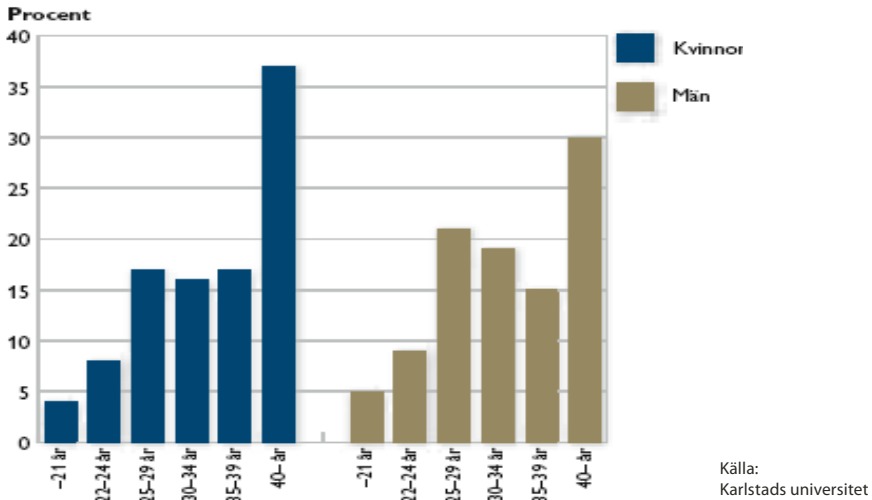
Över hälften av värmlänningarna som valde att läsa vid högskola eller universitet höstterminen 2009 valde Karlstads universitet.

¹³ Här avses nybörjare vid högskola, det vill säga studenter som för första gången är registrerade i grundläggande högskoleutbildning. Kommunindelningen är baserad på folkbokföringskommun den 31 december året innan man påbörjade studierna.

Figur 3: Distanstudning vid Karlstads universitet läsåret 1997/98–2009/10 antal helårsstudenter respektive andel av total grundutbildning

Figur 4: Ålder- och könsfördelning för distansstudenterna vid Karlstads universitet 2008/09

Antalet distansstuderande har ökat vid Karlstads universitet, läsåret 2008/2009 var mer än var fjärde student distansstudent. Omkring hälften av distansstudenterna vid Karlstads universitet är äldre än 34 år och mer än 30 procent är 40 år och äldre. Bland distansstudenterna vid Karlstads universitet är en större andel kvinnor än män över 34 år.

Utvecklingen och karaktären för distansstudenter vid Karlstads universitet ligger i linje med den utveckling och karaktär som distansstudenter för riket uppvisar.¹⁴

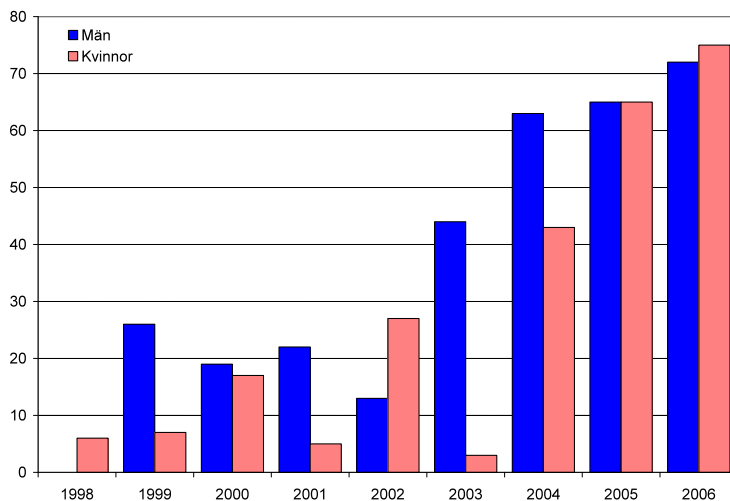
¹⁴ SCB (2010). Statistiska meddelande, UF 20 SM 1002

Yrkehögskoleutbildningar

Kvalificerade yrkesutbildningar (KY) startade som försöksutbildning 1996 och blev år 2000 en reguljär utbildningsform. Från och med 2009 förändrades KY-utbildningarna till Yrkehögskoleutbildningar (YH), men de bygger fortfarande på samma byggstenar, det vill säga att det skall vara utbildningar som efterfrågas av arbetsgivare samt att de ska bedrivas i nära samarbete med arbetsgivare.

När det gäller deltagartäthet uppvisar Värmland en högre deltagarandel än riket. I Värmland studerar 8,5 invånare per capita i någon form av KY- eller YH-utbildning, motsvarande siffra för riket är 7,7 invånare per capita.¹⁵

Figur 5: KY-examinerade 1998–2006, 20–64 år, folkbokförda i Värmlands län 2008-12-31

Källa: Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial

I Värmlands län är det något fler män än kvinnor som har examinerats från en KY-utbildning under perioden 1998–2006. I riket som helhet är det tvärtom. Detta beror på att det i riket var väsentligt fler kvinnor än män som KY-examinerades under åren 2005 och 2006.¹⁶

¹⁵ Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial.

¹⁶ Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial

Tabell 14: Antal och andel sysselsatta av examinerade från KY år 1998–2006, folkbokförda i Värmlands län 2008-12-31

Utbildningsinriktning	Examinerade		Sysselsatta		Andel sysselsatta	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Humaniora och konst	56	48	44	36	79 %	75 %
Samhällsvetenskap, juridik, handel, adm.	25	14	25	14	100 %	100 %
Naturvetenskap, matematik och data	6	31	3	18	50 %	58 %
Teknik och tillverkning	39	170	29	135	74 %	79 %
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	11	14	11	11	100 %	79 %
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	78	11	72	11	92 %	100 %
Tjänster	33	36	24	33	73 %	92 %
Totalt	248	324	208	258	84 %	80 %

Källa: Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial egen bearbetning av rådata

Generellt har examinerade från en KY-utbildning i Värmland stora möjligheter till arbete. Efter avslutad KY-utbildning är 84 procent av kvinnorna och 80 procent av männen sysselsatta.

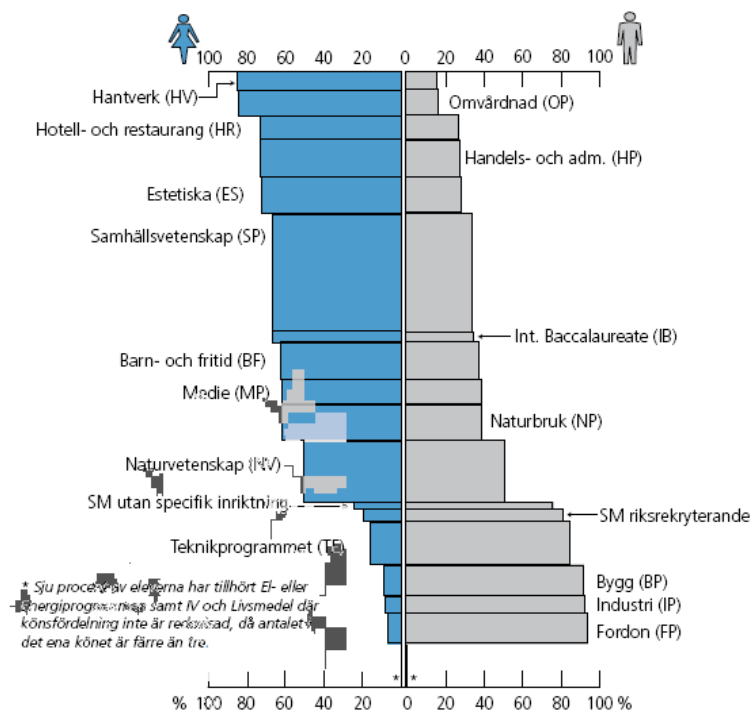
Ungdomars val av gymnasieutbildning

Under 2000-talet har antalet förstahandssökande elever till gymnasieskolans yrkesförberedande program ökat såväl i Värmland som i riket. Andelen förstahandssökande till de studieförberedande programmen i Värmland har minskat från 45,5 procent av eleverna år 2000 till 28 procent år 2008.

År 2010 bröts trenden. Av förstahandssökande till gymnasieskolan inför läsåret 2010/2011 var andelen som sökte studieförberedande program 35,5 procent, en ökning med 7,5 procentenheter sedan 2008.

Inför läsåret 2010/2011 var antalet förstahandssökande till gymnasieskolan i Värmland 3 906 elever. De hade 138 studievägar inklusive specialutformade program att välja mellan i 19 kommunala gymnasieskolor och 76 studievägar i de 12 fristående gymnasieskolorna. I den slutgiltiga antagningen hösten 2010 (när programbyten skett) var fördelningen av eleverna 79,3 procent i kommunala gymnasieskolor och 20,7 procent i de fristående gymnasieskolorna.

Figur 6: Avgångna ur gymnasieskolan läsåret 2008/2009

Källa: Länsstyrelsen Värmland (2010), På tal om kvinnor och män 2010

Antalet avgångar från gymnasieskolan i Värmland efter läsåret 2008/2009 illustreras grafiskt i figur 5. Ungdomarnas val av gymnasieutbildning följer ganska tydliga könsmonster. Andelen kvinnor dominerar inom omvårdnad och hantverk¹⁷ och männen inom fordon-, industri-, bygg- och teknikprogrammen.

Etablering på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan

Tekniskt yrkesförberedande program, såsom fordons-, industri-, energi-, el- och byggprogrammen hade det jämförelsevis bästa arbetsmarknadsläget under 2005. De programmen har en manlig majoritet studerande och det var också männen som i störst utsträckning etablerade sig på arbetsmarknaden. Överlag etablerade sig kvinnorna på arbetsmarknaden i lägre omfattning än männen. På fyra program hade kvinnorna en etableringsgrad som var högre eller lika med 50 procent. Bland männen var etableringsgraden minst 50 procent på 13 program, se bilaga 1.¹⁸

¹⁷ Exempel på inriktningar: florist, frisör, guldsmed, keramik, lässmed, skomakare, skräddare eller urmakare.

¹⁸ SCB, Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan, Temablad 2008:2

Arbetsmarknadens struktur

Här redogörs för vissa fakta kring den värmländska arbetsmarknaden utifrån variablerna förvärvsfrekvens, befolkningsrörlighet, sysselsättning per bransch, vanligaste förekommande yrke, invandring, ohälsotal samt Norges påverkan på den värmländska arbetsmarknaden.

Förvärvsfrekvens och pendling

Befolkningens förvärvsfrekvens¹⁹, det vill säga andelen av befolkningen som arbetar, varierar mellan olika åldrar, utbildningsgrupper, regioner och mellan kvinnor och män. År 2005 och i åldern 20–64 år med en eftergymnasial utbildning på minst 3 år, förvärvsarbetade 85 procent av kvinnorna och 84 procent av männen. För kvinnor och män med 3-årig gymnasieutbildning som högsta utbildning var motsvarande andelar 76 respektive 78 procent. Personer med utbildning kortare än 3-årigt gymnasium, förvärvsarbetar i lägre utsträckning, 66 procent av kvinnorna och 73 procent av männen.²⁰

Tabell 15: Förvärvsarbetande 16+ år 2008, in och utpendling över läns- och kommungräns, samt förvärvsfrekvens för befolkning 20–64 år.

	Förvärvsarbetade		Pendling över kommungräns		Förvärvsfrekvens 20–64 år
	Dagbefolkning ²¹	Nattbefolkning ²²	Inpendlare	Utpendlare	
Arvika	11 427	11 787	1 533	1 893	76,2 %
Eda	3 371	3 406	838	873	65,8 %
Filipstad	4 264	4 466	649	851	73,1 %
Forshaga	2 844	4 951	875	2 982	75,7 %
Grums	3 449	4 003	1 021	1 575	73,6 %
Hagfors	5 003	5 410	535	942	75,2 %
Hammarö	4 281	7 039	1 839	4 597	81,4 %
Karlstad	47 529	40 085	14 840	7 396	75,8 %
Kil	3 500	5 402	1 030	2 932	78,4 %
Kristinehamn	9 546	10 596	1 871	2 894	74,8 %
Munkfors	1 565	1 545	455	435	73,7 %
Storfors	1 476	1 934	456	914	75,8 %
Sunne	5 564	6 094	962	1 492	78,2 %
Säffle	6 389	6 868	1 072	1 551	76,8 %
Torsby	5 501	5 405	908	812	74,5 %
Årjäng	4 193	4 178	507	492	69,7 %
Värmland	119 902	123 169	4 647	7 887	75,5 %

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

¹⁹ Förvärvsfrekvens är ett mått som anger andel personer med bostad i regionen (nattbefolkning) som förvärvsarbetar i en viss åldersgrupp i relation till samtliga personer i den aktuella åldersgruppen. Förvärvsfrekvens beräknas ofta utifrån åldersklassen 20–64 år eller 16–64 år. ²⁰ Region Värmland (2009), *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial. ²¹ Dagbefolkning avser förvärvsarbetande som redovisas baserat på arbetsställets geografiska belägenhet, oavsett bostadsort. ²² Nattbefolkning avser förvärvsarbetande som redovisas baserat på bostaden geografiska belägenhet, oavsett arbetsort.

Det är stor skillnad på förvärvsfrekvensen bland kommunerna i regionen. Den högsta förvärvsfrekvensen, på över 80 procent, återfinns i Hammarö kommun medan Eda och Årjäng båda har en förvärvsfrekvens under 70 procent. I Värmland finns tre kommuner som är inpendlingskommuner, det vill säga det pendlar fler människor till arbete i kommunen än det pendlar människor från kommunen. De största inpendlingskommunerna är Karlstad, Torsby och Munkfors.

Tabell 15: Förvärvsarbetande 16+ år 2008, in och utpendling över läns- och kommungräns, samt förvärvsfrekvens för befolkning 20–64 år.

	Förvärvsfrekvens befolkning 20–64 år		Förvärvsfrekvens utrikes födda 20–64 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Värmland	74 %	77 %	50 %	52 %
Riket	75 %	79 %	54 %	60 %

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Under år 2008 var förvärvsfrekvensen i Värmland något lägre än för riket och kvinnor hade en lägre förvärvsfrekvens än män, både i Värmland och i riket. Förvärvsfrekvensen bland utrikes födda är markant lägre, än för befolkningen som genomsnitt, i både riket och Värmland. För utrikes födda boendes i Värmland är förvärvsfrekvensen för kvinnor 50 procent och för män 52 procent, motsvarande siffror för riket är 54 respektive 60 procent.

Förvärvsfrekvensen minskade, i både riket och Värmland, mellan 2008 och 2009. År 2009 hade kvinnor som var bosatta i Värmland en förvärvsfrekvens på 71,4 procent medan den genomsnittliga förvärvsfrekvensen för kvinnor i riket var 73,1 procent. Motsvarande förvärvsfrekvens för män var 73,1 procent i Värmland och 76,2 procent i riket.²³

Norge

Närheten till Norge har en stark inverkan på den värmländska arbetsmarknaden, exempelvis så ingår Årjäng i Oslo LA-region enligt beräkningar från SCB 2003²⁴. Gränspendlingen från Sverige till Norge har ökat markant under 2000-talet, år 2001 pendlade cirka 13 000 svenskar över till Norge. 2008 hade pendlingen ökat till cirka 26 000.²⁵ Från Värmland pendlade 5 151 personer till Norge under 2008, av dessa var 3 795 män och 1 356 kvinnor.

En stor del av männen arbetar inom antingen varuproduktion med mera (2 063) eller företags-tjänster (1 079). Kvinnorna arbetar främst inom företagstjänster (407), hälso- och sjukvård (344) eller detaljhandel och restaurang (299).²⁶ Tittar man på andelen sysselsatta invånare per kommun som gränspendlar så toppas den listan i Sverige 2008 av Årjäng (16,1 procent) följt av Eda (15,7 procent). Faktum är att det finns fem värmländska kommuner med på topp-tiolistan över kommuner med högst andel gränspendlare av de sysselsatta invånarna.²⁷

²³ SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS). ²⁴ Nutek (2006), *Framtidens arbetsmarknadsregioner*, 2006:18, s. 31. Egen kommentar: LA-region står för lokal arbetsmarknadsregion och beräknas utifrån pendlingsstatistik. ²⁵ Presentation av forskningsprojektet: Att göra regionala skillnader till styrka (GRESS) den 22 november 2010. Andra värmländska kommuner på topp-tiolistan är: fjärde plats Torsby (8,3 %), sjunde plats Sunne (4,9 %) och åttonde plats Munkfors (4,3 %). ²⁶ Statnord, pendlingsstatistik 2008. ²⁷ Presentation av forskningsprojektet: Att göra regionala skillnader till styrka (GRESS) den 22 november 2010. Andra värmländska kommuner på topp-tiolistan är: fjärde plats Torsby (8,3 %), sjunde plats Sunne (4,9 %) och åttonde plats Munkfors (4,3 %).

Är du folkbokförd i Sverige och arbetspendlar till ett annat land registreras detta inte i kontrolluppgifterna i Sverige och löneinkomsten kommer därmed inte med i den svenska statistiken. Innebörden av detta är bland annat att den regionala inkomsten underskattas när man inte tar hänsyn till de löneinkomster som kommer från andra länder. Arbetar man i ett annat land räknas man dessutom inte som sysselsatt i den svenska statistiken vilket innebär att förvärvsfrekvensen underskattas och arbetslösheten i den officiella statistiken överskattas.

År 2005 var Eda och Årjäng även i topp när det gäller löneinkomster från Danmark, Finland och Norge i procent av total nattlönesumma (lönesumman hos den arbetande befolkningen baserat på bostadsort). I Eda (första plats) var 15,9 procent av den totala nattlönesumman löneinkomst från Norge, Danmark eller Finland. I Årjäng (andra plats) var denna siffra 15,0 procent och i Torsby (femte plats) 7,5 procent.²⁸

Sysselsättning per bransch och yrke

Tabell 17: Näringsgrensfördelning av sysselsatta 16–74 år i Värmland år 2007²⁹

Bransch	Sysselsatta personer
Privata tjänster	45 853
Offentliga tjänster	40 894
Tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinning	23 546
Jordbruk, skogsbruk och fiske	2 913
Energi-, vatten- och avfallshantering	1 151
Okänd	1 478
Totalt	115 835

Källa: rAps, egen bearbetning

Privata tjänster är den enskilt största näringsgrenen i Värmland med över 45 000 anställda år 2007. Inom offentliga tjänster arbetade över 40 000 personer. En annan stark näringsgren i Värmland är tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinning med över 23 000 anställda. Minst antal anställda arbetar inom näringsgrenen energi-, vatten-, och avfallshantering.

Tabell 18: Näringsgrenarnas andel av sysselsatta 16–74 år i Värmland och riket år 2007, efter kön

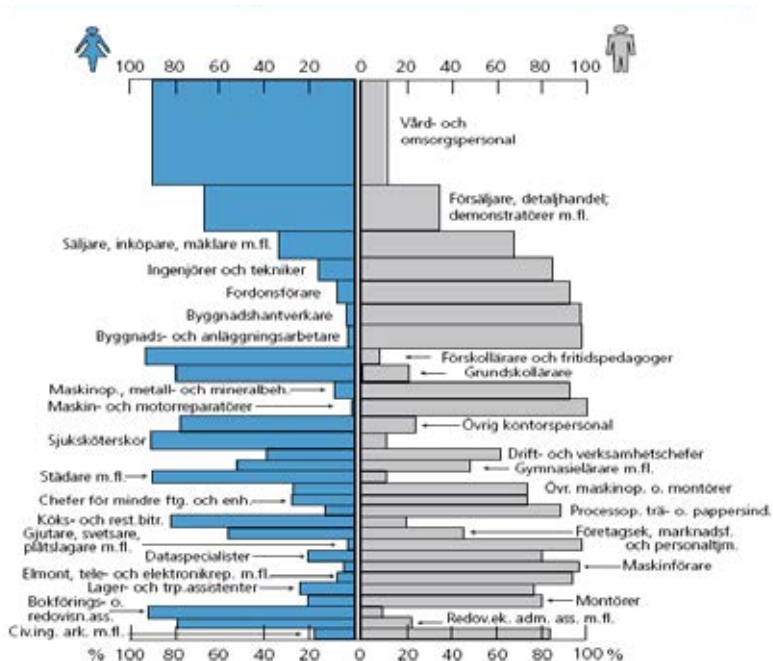
Bransch	Kvinnor Värmland	Kvinnor Riket	Män Värmland	Män Riket	Totalt Värmland	Totalt Riket
Privata tjänster	30,5 %	37,0 %	47,9 %	56,1 %	39,6 %	47,0 %
Offentliga tjänster	57,7 %	51,6 %	14,9 %	15,0 %	35,3 %	32,6 %
Tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinning	9,1 %	8,9 %	30,5 %	23,9 %	20,3 %	16,7 %
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,9 %	0,7 %	4,0 %	2,6 %	2,5 %	1,7 %
Energi-, vatten- och avfallshantering	0,3 %	0,5 %	1,6 %	1,5 %	1,0 %	1,0 %
Okänd	1,4 %	1,3 %	1,1 %	0,9 %	1,3 %	1,1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100,0 %	100 %

Källa: rAps, egen bearbetning

²⁸ ITPS (2009), *Regionernas tillstånd 2008*. A2009:005. ²⁹ För mer information om näringsgrensindelning se bilaga 2.

Fördelat på kön arbetar majoriteten av kvinnorna i Värmland inom näringsgrenen offentliga tjänster samt privata tjänster. Majoriteten av männen i länet arbetar inom näringsgrenen privata tjänster samt tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinning. Jämfört med riket har Värmland en lägre andel som arbetar i länet inom privata tjänster men en något högre andel än riket som arbetar inom offentliga tjänster, tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinning samt jordbruk, skogbruk och fiske.

Figur 7: De 30 största yrkena i Värmland 2008 och deras könsfördelning³⁰

Källa:
Länsstyrelsen Värmland
(2010), *På tal om kvinnor
och män 2010*

Överlag finns det en tydlig könsstruktur bland de 30 vanligaste yrkeskategorierna i Värmland. I den vanligaste yrkeskategorin, vård och omsorgspersonal, arbetar omkring 90 procent kvinnor. I den näst vanligaste yrkeskategorin är könsfördelningen mycket jämnare med strax över 60 procent kvinnor.

Standard för svensk yrkesklassificering, SSK 96, är i första hand framtagen för att klassificera personer efter det arbete som de utför. Yrkesklassificeringen följer en hierarkisk uppbyggnad:

0. Militärt arbete
1. Ledningsarbete
2. Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens
3. Arbete som kräver kortare högskoleutbildning
4. Kontors- och kundservicearbete
5. Service-, omsorgs-, och försäljningsarbete
6. Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske
7. Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning
8. Process- och maskinoperatörsarbete, transport arbetet m.m.
9. Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning

³⁰ Avser yrkesverksamma anställda 16–64 år med bostad i länet

Förutom den hierarkiska uppbyggnaden i SSYK 96 (rangordnat yrkeskategori 1-9 samt yrkeskategori 0) finns det en kvalifikationsnivåindelning som bygger på fyra nivåer:

1. Normalt inget krav på utbildning, (yrkeskategori 9)
2. Normalt krävs gymnasiekompetens (yrkeskategori 4-8)
3. Normalt krävs gymnasieskola med påbyggnad eller en kortare högskoleutbildning (högst cirka 3 år, yrkeskategori 3)
4. Normalt krävs en längre högskoleutbildning (3-4 år eller mer) och en akademisk examen (yrkeskategori 2)

Observera att yrkeskategori 1, ledningsarbete, och yrkeskategori 0, militärt arbete, ligger utanför kvalifikationsnivåindelningen.

Figur 7: De 30 största yrkena i Värmland 2008 och deras könsfördelning³⁰

	Ledningsarbete	Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	Kontors- och kundservicearbete	Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	
Arvika	458	1 056	1 352	565	2 204	124	1 313	2 309	755	10 523
Eda	161	217	303	155	880	32	320	576	148	3 007
Filipstad	177	353	349	221	1 047	47	416	921	315	3 964
Forshaga	116	334	401	128	771	36	357	234	126	2 577
Grums	121	312	383	189	634	55	484	746	152	3 184
Hagfors	188	456	548	242	1 148	67	712	833	239	4 582
Hammarö	190	562	692	218	913	61	499	633	143	4 006
Karlstad	2 455	8 872	9 401	3 891	8 319	408	4 228	3 301	2 481	44 842
Kil	145	311	374	205	786	85	558	396	138	3 121
Kristinehamn	402	920	1 456	640	2 031	91	1 168	1 381	436	8 810
Munkfors	76	130	127	109	310	22	160	398	76	1 465
Storfors	56	161	123	63	284	15	160	367	84	1 348
Sunne	255	492	612	317	1 146	123	627	830	352	4 964
Säffle	289	577	795	337	1 331	121	660	1 018	326	5 694
Torsby	254	539	725	305	1 358	86	578	630	314	4 953
Årjäng	181	293	430	240	1 043	56	365	581	261	3 695
Värmland	5 066	14 529	16 719	7 260	22 001	1 305	11 292	12 845	5 591	110 735

Källa: SCB

Den vanligaste yrkeskategorin i Värmland är service, omsorg och försäljningsarbete, därefter kommer arbete som kräver kortare högskoleutbildning följt av arbete som kräver teoretisk specialistkompetens.

Tabell 20: Antalet anställda 16–64 år med arbetsplats i Värmland (dagbefolkning) år 2008 enligt den hierarkiska uppbyggnaden i SSYK 96, efter kön

Utbildningsinriktning	Antal Kvinnor	Män	Andel Alla	Kvinnor	Män
1. Ledningsarbete	1 607	3 917	5 524	29,1%	70,9%
2. Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	8 759	6 826	15 585	56,2%	43,8%
3. Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	9 997	8 074	18 071	55,3%	44,7%
4. Kontors- och kundservicearbete	5 474	2 351	7 825	70,0%	30,0%
5. Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	19 620	4 585	24 205	81,1%	18,9%
6. Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	347	1 082	1 429	24,3%	75,7%
7. Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	529	12 076	12 605	4,2%	95,8%
8. Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	2 144	13 007	15 151	14,2%	85,8%
9. Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	3 818	2 528	6 346	60,2%	39,8%
0. Militärt arbete	0	32	32	0,0%	100,0%
Yrke okänt	1 474	2 488	3 962	37,2%	62,8%
Totalt	53 769	56 966	110 735	48.6%	51.4%

Källa: SCB

Det finns en tydlig könsuppdelning mellan olika yrkeskategorier. Män är i tydlig majoritet inom yrkeskategorierna ledningsarbete (1), arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske (6), hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning (7), process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete med mera (8) och militärt arbete (0). Kvinnor har en tydlig majoritet inom yrkeskategorierna kontors- och kundservicearbete (4) och service-, omsorgs- och försäljningsarbete (5).

Tabell 21: Andel kvinnor och män i chefsposition³¹ per kommun, anställda 16–64 år, år 2008

Kommun	Kvinnor	Män	Antal
Arvika	32 %	68 %	458
Eda	35 %	65 %	161
Filipstad	28 %	72 %	177
Forshaga	39 %	61 %	116
Grums	31 %	69 %	121
Hagfors	32 %	68 %	188
Hammarö	28 %	72 %	190
Karlstad	29 %	71 %	2 455
Kil	22 %	78 %	145
Kristinehamn	23 %	77 %	402
Munkfors	20 %	80 %	76
Storfors	34 %	66 %	56
Sunne	25 %	75 %	255
Säffle	29 %	71 %	289
Torsby	33 %	67 %	254
Årjäng	26 %	74 %	181
Värmland	28,9%	71,1%	5 524
Riket	31,8%	68,2%	237 560

Källa: SCB

Det finns en tydlig könsuppdelning på chefspositioner. Män är genomgående i majoritet på chefspositioner i de värmländska kommunerna, samma mönster finns i riket som genomsnitt. Flera av kommunerna i Värmland har en jämnare könsfördelning än riket som genomsnitt, jämnast är den i Forshaga där 39 procent av cheferna är kvinnor och 61 procent är män.

³¹ Chefsposition definieras som yrkesgrupperna verkställande direktörer, verkschefer med flera (121), drifts- och verksamhetschefer (122), chefer för särskilda funktioner (123) och chefer för mindre företag och enheter (131) enligt SSYK.

Arbetslösheten i Värmland

Tabell 22: Arbetslösa i Värmland september 2009 och september 2010 efter kommun.

	Arbetslösa sept. 2010		Arbetslösa sept. 2009		Förändring	
	Totalt	Därav långtids- arbetslösa	Totalt	Därav långtids- arbetslösa	Totalt	Långtids- arbetslösa
Arvika	617	157	964	229	-36,0 %	-31,4 %
Eda	184	45	259	43	-29,0 %	4,7 %
Filipstad	302	77	381	74	-20,7 %	4,1 %
Forshaga	296	64	304	51	-2,6 %	25,5 %
Grums	212	55	326	76	-35,0 %	-27,6 %
Hagfors	233	39	284	65	-18,0 %	-40,0 %
Hammarö	259	61	335	92	-22,7 %	-33,7 %
Karlstad	2 056	479	2 474	623	-16,9 %	-23,1 %
Kil	247	24	345	53	-28,4 %	-54,7 %
Kristinehamn	572	146	762	225	-24,9 %	-35,1 %
Munkfors	83	13	97	19	-14,4 %	-31,6 %
Storfors	134	46	163	28	-17,8 %	64,3 %
Sunne	233	38	364	64	-36,0 %	-40,6 %
Säffle	453	127	458	139	-1,1 %	-8,6 %
Torsby	248	24	319	35	-22,3 %	-31,4 %
Årjäng	204	52	262	61	-22,1 %	-14,8 %
Värmland	6 333	1 447	8 097	1 877	-21,8 %	-22,9 %

Källa: Arbetsförmedlingen

Arbetslösheten i Värmland har minskat rejält från september 2009 till september 2010, arbetslösheten i Värmland minskade med 21,8 procent. Arbetslösheten minskade procentuellt sett mest i Arvika och Sunne och i antal var minskningen störst i Karlstad med cirka 400 färre arbetslösa.

Ohälsotal

Ohälsotalet som redovisas av Försäkringskassan mäts utifrån utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringssjukpenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Värmland har genomgående haft ett högre ohälsotal jämfört med riket. Kvinnor har ett högre ohälsotal än män.

Under perioden 2000–2009 har en kraftig minskning skett av andelen långtidssjukskrivna i åldern 20–64 år (mer än 90 dagar). Andelen långtidssjukskrivna i Värmland ligger nu i paritet med riket.³²

³² Försäkringskassan och SCB, egen bearbetning.

Tabell 23: Ohälsotal³³ med fördelning efter ålder och kommun, år 2009

Kommun	Ålder, år						Samtliga
	16–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–64	
Arvika	1,5	14,3	26,3	40,5	67,4	107,4	43,9
Eda	2,9	19,0	26,1	41,7	67,2	108,1	46,5
Filipstad	4,3	18,7	24,2	42,2	73,0	114,1	50,0
Forshaga	2,0	17,2	19,5	34,1	58,6	95,6	38,4
Grums	3,2	18,1	25,4	38,9	67,6	110,7	46,2
Hagfors	1,5	17,0	23,5	37,9	63,1	106,9	45,0
Hammarö	1,8	12,3	12,7	16,7	43,2	78,8	26,5
Karlstad	2,2	9,8	14,5	25,9	48,4	82,0	27,9
Kil	3,3	20,2	19,8	30,7	57,4	70,4	35,2
Kristinehamn	1,8	14,2	18,2	30,5	63,7	100,9	39,8
Munkfors	2,8	10,6	17,0	36,8	56,7	77,3	35,6
Storfors	2,0	11,5	18,1	28,7	62,8	106,2	42,1
Sunne	1,9	12,5	17,2	28,7	54,1	96,6	35,1
Säffle	2,8	19,2	22,5	35,6	53,9	100,7	40,5
Torsby	2,3	11,6	19,7	33,7	57,8	108,1	40,9
Årjäng	3,1	13,4	21,3	27,3	57,6	92,9	37,0
Värmland	2,3	13,0	18,6	31,0	56,9	94,7	36,1
Sverige	1,9	11,5	17,0	30,9	55,6	87,3	32,8

Källa: Försäkringskassan

Värmland har ett något högre ohälsotal än riket som genomsnitt. Spridningen på ohälsotalet mellan de värmländska kommunerna är dock ganska stor, från 26,5 i Hammarö kommun till 50,0 i Filipstads kommun.

³³ Antal utbetalda dagar (omräknat till heldagar) med sjukpenning (inklusive förlängd och fortsatt sjukpenning), arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringsjukpenning, sjukersättning och aktivitetsersättning från socialförsäkringen per försäkrad 16–64 år.

Prognos för Värmlands län

I detta kapitel kommer vi att presentera en prognos för antalet pensionsavgångar inom olika yrkesgrupper (yrkesklassificering enligt SSYK 96, för definition se sid. 24–25). Prognosen är baserad på de antal yrkesarbetande som har uppnått pensionsålder (65 år) till och med år 2020. Personer som väljer att arbeta efter att pensionsåldern uppnåtts alternativt personer som väljer att gå i pension före uppnådd pensionsålder beaktas inte i denna prognos.

Går det att förutse kommande kompetensbehov?

Att kartlägga och analysera Värmlands nuvarande och kommande kompetensbehov är angeläget för Värmlands framtid. Genom analyser av det framtida kompetensbehovet kan vi bättre förbereda oss på det som komma skall. Det är dock inte helt enkelt att prognostisera behovet. En pensionsavgång kan inte per automatik likställas med ett ledigt jobb. Arbetsmarknaden förändras, arbeten effektiviseras och efterfrågan på arbetskraft inom olika yrken varierar över tiden. Teknikförändringar och tillgång till nya marknader påverkar branschens utveckling. Ändå säger oss pensionsavgångarna något och det kan vara viktigt att särskilt bevaka de yrken med extra stora pensionsavgångar samt de yrken där vi vet att det kommer att finnas en framtida arbetskraftsbrist.

Pensionsavgångar inom respektive yrkesgrupp fram till 2020

Tabell 24: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbef), yrkesområde och ålder 2008

Yrkesområde	16–64 år Antal	55–64 år Antal	Andel
1. Ledningsarbete	5 430	1 608	29,6 %
2. Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	15 510	4 039	26,0 %
3. Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	17 891	4 177	23,3 %
4. Kontors- och kundservicearbete	7 712	2 123	27,5 %
5. Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	24 069	4 783	19,9 %
6. Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	1 419	337	23,7 %
7. Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	12 390	2 488	20,1 %
8. Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	14 785	2 909	19,7 %
9. Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	6 222	1 474	23,7 %
o. Militärt arbete	35	11	31,4 %
Totalt	105 463	23 949	22,7 %
Okänt arbete	5 272		
Totalt	110 735		

Källa: SCB, egen bearbetning

Pensionsavgångarna inom olika yrkesgrupper skiljer sig markant, störst är pensionsavgångarna inom yrkesgrupperna Militärt arbete och Ledningsarbete och lägst inom yrkeskategorierna Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete med mera och Service-, omsorgs- och försäljningsarbete. I tabell 25 presenteras pensionsavgångarna i Värmland på en mer detaljerad nivå.

Tabell 25: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbef) efter yrke (enligt SSYK) och ålder 2008.

1. Ledningsarbete	Antal 16–64 år	Antal 55–64 år	Andel 55–64 år
111 högre ämbetsmän och politiker	119	54	45,4 %
112 chefstjänstemän i intresseorganisationer	10	0	0,0 %
121 verkställande direktörer, verkschefer m.fl.	466	154	33,0 %
122 drift- och verksamhetschefer	1953	596	30,5 %
1221 driftchefer inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	15	6	40,0 %
1222 driftchefer inom tillverkning, el-, värme- och vattenförsörjning mm	300	80	26,7 %
1223 driftchefer inom byggverksamhet	123	46	37,4 %
1224 driftchefer inom handel, hotell och restaurang, transport och kommunikation	277	40	14,4 %
1225 driftchefer inom finansiell verksamhet, fastighetsbolag, företagstjänster m.m.	57	11	19,3 %
1226 verksamhetschefer inom offentlig förvaltning	233	81	34,8 %
1227 verksamhetschefer inom utbildning	202	83	41,1 %
1228 verksamhetschefer inom vård och omsorg	350	98	28,0 %
1229 övriga drift- och verksamhetschefer	396	151	38,1 %
123 chefer för särskilda funktioner	1 136	313	27,6 %
1231 ekonomichefer och administrativa chefer	258	64	24,8 %
1232 personalchefer	91	28	30,8 %
1233 försäljnings- och marknadschefer	223	56	25,1 %
1234 reklam- och pr-chefer	25	8	32,0 %
1235 inköps- och distributionschefer	112	32	28,6 %
1236 it-chefer	73	16	21,9 %
1237 forsknings- och utvecklingschefer	32	12	37,5 %
1239 övriga chefer inom specialområden	322	97	30,1 %
131 chefer för mindre företag och enheter	1 749	491	28,1 %
1311 chefer för mindre företag inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	40	15	37,5 %
1312 chefer för mindre företag inom tillverkning, el-, värme- och vattenförsörjning m.m.	193	61	31,6 %
1313 chefer för mindre byggföretag	118	26	22,0 %
1314 chefer för mindre företag inom handel, hotell och restaurang, transport och kommunikation	751	185	24,6 %
1315 chefer för mindre företag inom finansiell verksamhet, fastighetsbolag, företagstjänster m.m.	248	72	29,0 %
1316 chefer för mindre enheter inom offentlig förvaltning m.m.	96	40	41,7 %
1317 chefer för mindre enheter inom utbildning	61	17	27,9 %
1318 chefer för mindre enheter inom vård och omsorg	33	13	39,4 %
1319 chefer för övriga mindre företag och enheter	209	62	29,7 %

2. Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	Antal 16–64 år	Antal 55–64 år	Andel 55–64 år
211 fysiker, kemister m.fl.	38	7	18,4 %
2111 fysiker och astronomer	5	0	0,0 %
2113 kemister	22	7	31,8 %
2114 geologer, geofysiker m.fl.	11	0	0,0 %
212 matematiker och statistiker	11	0	0,0 %
2121 matematiker	3	0	0,0 %
2122 statistiker	8	0	0,0 %
213 dataspecialister	1 414	168	11,9 %
2131 systemerare och programerare	1 248	135	10,8 %
2139 övriga dataspecialister	166	33	19,9 %
214 civilingenjörer, arkitekter m.fl.	1 209	246	20,3 %
2141 arkitekter och stadsplanerare	75	23	30,7 %
2142 civilingenjörer m.fl., bygg och anläggning	293	67	22,9 %
2143 civilingenjörer m.fl., elkraft	57	6	10,5 %
2144 civilingenjörer m.fl., elektronik och teleteknik	70	9	12,9 %
2145 civilingenjörer m.fl., maskin	383	70	18,3 %
2146 civilingenjörer m.fl., kemi	74	7	9,5 %
2147 civilingenjörer m.fl., gruvteknik och metallurgi	41	9	22,0 %
2148 lantmätare	26	14	53,8 %
2149 övriga civilingenjörer m.fl.	190	41	21,6 %
221 specialister inom biologi, jord- och skogsbruk	40	5	12,5 %
2211 biologer	5	0	0,0 %
2212 farmakologer m.fl.	1	0	0,0 %
2213 agronomer och hortonomer	13	0	0,0 %
2214 jägmästare m.fl.	21	5	23,8 %
222 hälso- och sjukvårdsspecialister	1 023	292	28,5 %
2221 läkare	754	215	28,5 %
2222 tandläkare	157	55	35,0 %
2223 veterinärer	56	10	17,9 %
2224 apotekare	22	5	22,7 %
2225 logopedier	22	7	31,8 %
2229 övriga hälso- och sjukvårdsspecialister	12	0	0,0 %
223 barnmorskor; sjuksköterskor med särskild kompetens	901	318	35,3 %
2231 barnmorskor	145	42	29,0 %
2232 avdelningschefer, vårdavdelning/mottagning	7	5	71,4 %
2233 akutsjuksköterskor m.fl.	222	44	19,8 %
2234 barnsjuksköterskor	164	57	34,8 %
2235 distriktssköterskor	336	157	46,7 %
2236 andra sjuksköterskor med särskild kompetens	27	13	48,1 %
231 universitets- och högskollärare	686	223	32,6 %
232 gymnasielärare m.fl.	1 989	556	28,0 %
2321 gymnasielärare i allmänna ämnen	941	235	25,0 %
2322 gymnasielärare i yrkesämnen	431	154	35,7 %
2323 lärare i estetiska och praktiska ämnen	617	167	27,1 %

233 grundskollärare	2 429	647	26,6 %
234 speciallärare	206	97	47,1 %
235 andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens	510	167	32,7 %
2351 skol- och utbildningskonsulenter m.fl.	165	70	42,4 %
2359 övriga pedagoger med teoretisk specialistkompetens	345	97	28,1 %
241 företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän	1 482	419	28,3
2411 revisorer m.fl.	427	103	24,1 %
2412 personaltjänstemän och yrkesvägledare	405	128	31,6 %
2413 marknadsanalytiker och marknadsförare	163	30	18,4 %
2414 organisationsutvecklare	115	37	32,2 %
2419 övriga företagsekonomer	372	121	32,5 %
242 jurister	253	88	34,8 %
2421 advokater och åklagare	48	23	47,9 %
2422 domare	32	6	18,8 %
2423 företags-, förvaltnings- och organisations-jurister	71	24	33,8 %
2429 övriga jurister	102	35	34,3 %
243 arkivarier, bibliotekarier m.fl.	194	55	28,4 %
2431 arkivarier, museitjänstemän m.fl.	68	11	16,2 %
2432 bibliotekarier m.fl.	126	44	34,9 %
244 samhälls- och språkvetare m.fl.	50	0	0,0 %
2441 nationalekonomer	5	0	0,0 %
2442 sociologer, arkeologer m.fl.	29	0	0,0 %
2444 språkvetare, översättare och tolkar	16	0	0,0 %
245 journalister, konstnärer, skådespelare m.fl.	684	105	15,4 %
2451 journalister, författare, informatörer m.fl.	415	78	18,8 %
2452 skulptörer, målare m.fl.	15	0	0,0 %
2453 kompositörer, musiker och sångare inom klassisk musik	156	21	13,5 %
2454 koreografer och dansare	1	0	0,0 %
2455 regissörer och skådespelare	14	0	0,0 %
2456 formgivare	83	6	7,2 %
246 präster	118	54	45,8 %
247 administratörer i offentlig förvaltning	1 311	432	33,0 %
248 administratörer i intresseorganisationer	123	42	34,1 %
249 psykologer, socialsekreterare m.fl.	840	253	30,1 %
2491 psykologer m.fl.	140	70	50,0 %
2492 socialsekreterare och kuratorer	700	183	26,1 %
3. Arbeta som kräver kortare högskoleutbildning			
311 ingenjörer och tekniker	3 115	762	24,5 %
3111 laboratorieingenjörer	297	83	27,9 %
3112 byggnadsingenjörer och byggnadstekniker	475	126	26,5 %
3113 elingenjörer och eltekniker	256	65	25,4 %
3114 ingenjörer och tekniker inom elektronik och teleteknik	311	71	22,8 %
3115 maskiningenjörer och maskintekniker	947	219	23,1 %
3116 kemiingenjörer och kemitekniker	82	11	13,4 %
3117 ingenjörer och tekniker inom gruvteknik och metallurgi	87	26	29,9 %
3118 kartingenjörer m.fl.	63	31	49,2 %
3119 övriga ingenjörer och tekniker	597	130	21,8 %

312 datatekniker och dataoperatörer	649	67	10,3 %
3121 datatekniker	619	67	10,8 %
3122 dataoperatörer	30	0	0,0 %
313 fotografer; ljud- och bildtekniker, sjukhustekniker m.fl.	163	34	20,9 %
3131 fotografer	26	0	0,0 %
3132 ljud- och bildtekniker	23	4	17,4 %
3133 kopplingstekniker, radioassistenter m.fl.	16	0	0,0 %
3134 sjukhusingenjörer och sjukhustekniker	98	30	30,6 %
314 piloter, fartygsbefäl m.fl.	34	0	0,0 %
3141 maskinbefäl	1	0	0,0 %
3142 fartygsbefäl m.fl.	4	0	0,0 %
3143 piloter m.fl.	16	0	0,0 %
3144 flygledare	7	0	0,0 %
3145 flygtekniker	7	0	0,0 %
315 säkerhets- och kvalitetsinspektörer	227	66	29,1 %
3151 byggnads- och brandsinspektörer	55	17	30,9 %
3152 säkerhetsinspektörer m.fl.	172	49	28,5 %
321 lantmätare, skogsmätare m.fl.	141	49	34,8 %
3211 lantmätare, trädgårdssingenjörer m.fl.	41	19	46,3 %
3212 skogsmätare m.fl.	100	30	30,0 %
322 sjukgymnaster, tandhygienister m.fl.	1 026	228	22,2 %
3221 arbetsterapeuter	209	41	19,6 %
3222 miljö- och hälsoskyddsinspektörer m.fl.	93	14	15,1 %
3223 dietister	14	5	35,7 %
3224 optiker	44	6	13,6 %
3225 tandhygienister	179	37	20,7 %
3226 sjukgymnaster m.fl.	253	39	15,4 %
3227 djursjukvårdare	52	0	0,0 %
3228 receptarier	134	66	49,3 %
3229 övriga terapeuter	48	20	41,7 %
323 sjuksköterskor	2 038	500	24,5 %
3231 sjuksköterskor, medicin/kirurgi	56	25	44,6 %
3232 operationssjuksköterskor	90	23	25,6 %
3233 geriatriksjuksköterskor	386	126	32,6 %
3234 sjuksköterskor, psykiatrisk vård	124	52	41,9 %
3235 röntgensjuksköterskor	78	38	48,7 %
3239 övriga sjuksköterskor	1 304	236	18,1 %
324 biomedicinska analytiker	330	97	29,4 %
331 förskollärare och fritidspedagoger	2 615	406	15,5 %
332 andra lärare och instruktörer	112	27	24,1 %
341 säljare, inköpare, mäklare m.fl.	3 546	900	25,4 %
3411 värdepappersmäklare	9	4	44,4 %
3412 försäkringsrepresentanter	123	40	32,5 %
3413 fastighetsmäklare, fastighetsförvaltare m.fl.	194	69	35,6 %
3414 reseproducenter	17	6	35,3 %
3415 företags säljare	1 598	344	21,5 %
3416 inköpare	266	85	32,0 %
3417 värderare och auktionister	43	17	39,5 %

3418 banktjänstemän och kreditrådgivare	724	202	27,9 %
3419 övriga säljare, inköpare, mäklare m.fl.	572	133	23,3 %
342 agenter, förmedlare m.fl.	506	145	28,7 %
3421 agenter	11	0	0,0 %
3422 speditörer	88	25	28,4 %
3423 platsförmedlare och arbetsvägledare	339	107	31,6 %
3429 övriga agenter m.fl.	68	13	19,1 %
343 redovisningsekonomer, administrativa assistenter m.fl.	1 334	423	31,7 %
3431 administrativa assistenter	853	276	32,4 %
3432 boutredare	34	12	35,3 %
3433 redovisningsekonomer m.fl.	447	135	30,2 %
344 tull-, taxerings- och socialförsäkringstjänstemän	571	197	34,5 %
3441 tulltjänstemän	17	4	23,5 %
3442 taxeringstjänstemän	166	43	25,9 %
3443 socialförsäkringstjänstemän	387	150	38,8 %
3449 övriga tull-, taxerings- och socialförsäkringstjänstemän	1	0	0,0 %
345 poliser	378	108	28,6 %
346 behandlingsassistenter, fritidsledare m.fl.	784	137	17,5 %
3461 behandlingsassistenter m.fl.	403	75	18,6 %
3462 fritidsledare m.fl.	381	62	16,3 %
347 tecknare, underhållare, professionella idrottsutövare m.fl.	280	25	8,9 %
3471 tecknare, illustratörer, dekoratörer m.fl.	94	5	5,3 %
3472 presentatörer i radio, tv m.m.	2	0	0,0 %
3473 musiker, sångare, dansare m.fl. inom underhållning	34	0	0,0 %
3474 cirkus- och varietéartister m.fl.	2	0	0,0 %
3475 idrottstränare, professionella idrottsutövare m.fl.	113	9	8,0 %
3476 inspicienter, rekvisitörer m.fl.	35	11	31,4 %
348 pastorer	41	6	14,6 %
4. Kontors- och kundservicearbete			
411 kontorssekreterare och dataregistrerare	778	278	35,7 %
4111 dataregistrerare	60	20	33,3 %
4112 kontorssekreterare, läkarsekreterare m.fl.	718	258	35,9 %
412 bokförings- och redovisningsassistenter	1 352	504	37,3 %
413 lager- och transportassistenter	1 400	240	17,1 %
4131 lagerassistenter m.fl.	1 205	196	16,3 %
4132 transportassistenter	195	44	22,6 %
414 biblioteksassistenter m.fl.	158	65	41,1 %
415 brevbärare m.fl.	638	125	19,6 %
419 övrig kontorspersonal	2 048	693	33,8 %
421 kassapersonal m.fl.	461	56	12,1 %
4211 butikskassörer, biljettförsäljare m.fl.	340	31	9,1 %
4212 bank- och postkassörer	36	11	30,6 %
4213 croupier m.fl.	56	6	10,7 %
4214 pantlånare	2	0	0,0 %
4215 inkasserare m.fl.	27	8	29,6 %

422 kundinformatörer	877	162	18,5 %
4221 resebyrå- och turistbyråtjänstemän	113	16	14,2 %
4222 receptionister m.fl.	489	102	20,9 %
4223 telefonister	223	39	17,5 %
4224 trafikinformatörer m.fl.	52	5	9,6 %

5. Service-, omsorgs- och försäljningsarbete

511 resevärdar m.fl.	71	10	14,1 %
5111 flygvärdinnor m.fl.	11	0	0,0 %
5112 tågmästare m.fl.	36	4	11,1 %
5113 guider och reseledare	24	6	25,0 %
512 storhushålls- och restaurangpersonal	1 191	203	17,0 %
5121 storhushållsföreståndare m.fl.	69	25	36,2 %
5122 kockar och kokerskor	810	166	20,5 %
5123 hovmästare, servitörer och bartendrar	312	12	3,8 %
513 vård- och omsorgspersonal	15 529	3 562	22,9 %
5131 barnskötare m.fl.	2 303	594	25,8 %
5132 undersköterskor, sjukvårdsbiträden m.fl.	6 007	1 407	23,4 %
5133 vårdbiträden, personliga assistenter m.fl.	4 646	929	20,0 %
5134 skötare och vårdare	1 998	422	21,1 %
5135 tandsköterskor	321	117	36,4 %
5139 övrig vård- och omsorgspersonal	254	93	36,6 %
514 frisörer och annan servicepersonal, personliga tjänster	373	48	12,9 %
5141 frisörer, hudterapeuter m.fl.	305	27	8,9 %
5142 begravningsentreprenörer	53	21	39,6 %
5149 övrig servicepersonal, personliga tjänster	15	0	0,0 %
515 säkerhetspersonal	652	82	12,6 %
5151 brandmän	141	35	24,8 %
5152 väktare och ordningsvakter	308	19	6,2 %
5153 kriminalvårdare	116	12	10,3 %
5159 övrig säkerhetspersonal	87	16	18,4 %
522 försäljare, detaljhandel; demonstratörer m.fl.	6 252	878	14,0 %
5221 försäljare, dagligvaror	2 461	359	14,6 %
5222 försäljare, fackhandel	2 862	388	13,6 %
5223 kaféföreståndare	72	23	31,9 %
5224 kioskföreståndare	84	11	13,1 %
5225 bensinstationsföreståndare m.fl.	294	30	10,2 %
5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	155	33	21,3 %
5227 demonstratörer, uthyrare m.fl.	324	34	10,5 %

6. Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske

611 växtodlare inom jordbruk och trädgård	673	187	27,8 %
6111 odlare av jordbruksväxter, frukt- och bärödlare	64	22	34,4 %
6112 trädgårdsodlare	42	8	19,0 %
6113 trädgårdsanläggare m.fl.	567	157	27,7 %
612 djuruppfödare och djurskötare	262	39	14,9 %
6121 husdjursuppfödare och husdjurskötare	237	35	14,8 %
6129 övriga djuruppfödare och djurskötare	25	4	16,0 %

613 växtodlare och djuruppfödare, blandad drift	219	52	23,7 %
614 skogsbrukare	241	59	24,5 %
615 fiskare och jägare	24	0	0,0 %
6151 fiskodlare	20	0	0,0 %
6152 fiskare	3	0	0,0 %
6153 jägare	1	0	0,0 %

7. Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning

711 gruv-, bergarbetare och stenhuggare	53	8	15,1 %
7111 gruv- och bergarbetare	40	8	20,0 %
7112 stenhuggare m.fl.	13	0	0,0 %
712 byggnads- och anläggningsarbetare	2 900	548	18,9 %
7121 murare m.fl.	204	23	11,3 %
7122 betongarbetare	266	30	11,3 %
7123 byggnadsträarbetare, inredningsnickare m.fl.	1 474	266	18,0 %
7124 anläggningsarbetare	475	133	28,0 %
7129 övriga byggnads- och anläggningsarbetare	481	96	20,0 %
713 byggnadshantverkare	2 910	733	25,2 %
7131 takmontörer	52	11	21,2 %
7132 golvläggare	80	13	16,3 %
7133 isoleringsmontörer	72	10	13,9 %
7134 glasmästare	63	14	22,2 %
7135 VVS-montörer m.fl.	611	105	17,2 %
7136 installationselektriker	711	119	16,7 %
7137 fastighetskötare	1 270	455	35,8 %
7139 övriga byggnadshantverkare	51	6	11,8 %
714 målare, lackerare, skorstensfejare m.fl.	586	95	16,2 %
7141 målare	340	75	22,1 %
7142 lackerare	64	4	6,3 %
7143 skorstensfejare och saneringsarbetare	182	16	8,8 %
721 gjutare, svetsare, plåtslagare m.fl.	1 475	208	14,1 %
7211 gjutare	87	19	21,8 %
7212 svetsare och gaskärare	865	118	13,6 %
7213 tunnplåtslagare	332	44	13,3 %
7214 stålkonstruktionsmontörer och grovplåtslagare	181	27	14,9 %
7215 riggare och kabelsplitsare	4	0	0,0 %
7216 dykare	6	0	0,0 %
722 smeder, verktygsmakare m.fl.	421	118	28,0 %
7221 smeder	195	51	26,2 %
7222 verktygsmakare m.fl.	79	25	31,6 %
7223 verktygsuppsättare	57	16	28,1 %
7224 slipare m.fl.	90	26	28,9 %
723 maskin- och motorreparatörer	2 076	409	19,7 %
7231 motorfordonsmekaniker och motorfordonsreparatörer	933	126	13,5 %
7232 flygmekaniker och flygpreparatörer	1	0	0,0 %
7233 maskinmekaniker, maskinmontörer och maskinreparatörer	1 142	283	24,8 %

724 elmontörer, tele- och elektronikreparatörer m.fl.	1 419	304	21,4 %
7241 elmontörer och elreparatörer	607	128	21,1 %
7242 tele- och elektronikreparatörer m.fl.	637	132	20,7 %
7243 distributionselektriker	175	44	25,1 %
731 finmekaniker m.fl.	56	13	23,2 %
7311 finmekaniker	48	13	27,1 %
7312 musikinstrumentmakare m.fl.	3	0	0,0 %
7313 guld- och silversmeder	5	0	0,0 %
732 drejare, glashyttarbetare, dekorationsmålare	10	0	0,0 %
7321 drejare m.fl.	1	0	0,0 %
7324 dekorationsmålare	9	0	0,0 %
733 konsthantverkare i trä, textil, läder m.m.	2	0	0,0 %
734 grafiker m.fl.	192	34	17,7 %
7341 text- och bildoperatörer m.fl.	152	29	19,1 %
7342 etsare och gravörer, tryckmedier	19	0	0,0 %
7343 privatbokbindare	3	0	0,0 %
7344 screen- och schablontryckare	18	5	27,8 %
741 slaktare, bagare, konditorer m.fl.	201	12	6,0 %
7411 slaktare, styckare m.fl.	31	0	0,0 %
7412 bagare och konditorer	140	12	8,6 %
7413 provsmakare och kvalitetsbedömare	30	0	0,0 %
742 möbelsnickare, modellsnickare m.fl.	47	0	0,0 %
743 skräddare, tillskärare, tapetserare m.fl.	46	6	15,0 %
7431 skräddare, modister och ateljésömmerskor	3	0	0,0 %
7433 tillskärare	1	0	0,0 %
7434 sömmare	8	0	0,0 %
7435 tapetserare	28	6	21,4 %
744 garvare, skinnberedare och skomakare	2	0	0,0 %
8. Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.			
811 malmförädlingsoperatörer, brunnsbore	51	0	0,0 %
8111 operatörer, stenkross- och malmförädlingsanläggning	20	0	0,0 %
8112 brunnsbore m.fl.	31	0	0,0 %
812 processoperatörer vid stål- o metallverk	817	152	18,6 %
8121 ugnoperatörer m.fl.	220	41	18,6 %
8122 valsverksoperatörer	82	10	12,2 %
8123 värmebehandlingsoperatörer	81	20	24,7 %
8124 tråddragare m.fl.	140	27	19,3 %
8125 gjuterioperatörer	294	54	18,4 %
813 processoperatörer, glas och keramiska produkter	8	0	0,0 %
814 processoperatörer, trä- och pappersindustri	1 699	341	20,1 %
8141 sågverksoperatörer	380	89	23,4 %
8142 processoperatörer, träfiberindustri	1	0	0,0 %
8143 processoperatörer, pappersmassa	399	82	20,6 %
8144 processoperatörer, papper	919	170	18,5 %
815 processoperatörer, kemisk basindustri	68	14	20,6 %
816 driftmaskinister m.fl.	314	119	37,9 %
817 industrirobotoperatörer	14	0	0,0 %

821 maskinoperatörer, metall- och mineralbehandling	2 075	392	18,9 %
8211 verktygsmaskinoperatörer	2 041	387	19,0 %
8212 maskinoperatörer, sten-, cement- och betongvaror	34	5	14,7 %
822 maskinoperatörer, kemisk-teknisk industri	503	80	15,9 %
8221 maskinoperatörer, läkemedelsindustri och hygien-teknisk industri	4	0	0,0 %
8222 maskinoperatörer, ammunitions- och sprängämnesindustri	63	15	23,8 %
8223 maskinoperatörer, ytbehandling	340	51	15,0 %
8229 övriga maskinoperatörer, kemisk-teknisk ind.	96	14	14,6 %
823 maskinoperatörer, gummi- och plastindustri	198	29	12,2 %
8231 maskinoperatörer, gummiindustri	109	19	17,4 %
8232 maskinoperatörer, plastindustri	89	10	11,2 %
824 maskinoperatörer, trävaruindustri	188	23	12,2 %
825 maskinoperatörer, grafisk industri, pappersindustri	405	74	18,3
8251 maskinoperatörer, tryckeri	152	26	17,1 %
8252 maskinoperatörer, bokbinderi	15	0	0,0 %
8253 maskinoperatörer, pappersvaruindustri	238	48	20,2 %
826 maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	69	22	31,9 %
8261 maskinoperatörer, garnberedning	2	0	0,0 %
8262 maskinoperatörer, vävning och stickning	7	4	57,1 %
8263 symaskinoperatörer	19	10	52,6 %
8264 maskinoperatörer, blekning, färgning och tvättning	37	8	21,6 %
8265 maskinoperatörer, skoindustri m.m.	2	0	0,0 %
8269 övriga maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	2	0	0,0 %
827 maskinoperatörer, livsmedelsindustri m.m.	555	75	13,5 %
8271 maskinoperatörer, kött- och fiskberedning	210	37	17,6 %
8272 maskinoperatörer, mejeri	65	5	7,7 %
8273 maskinoperatörer, kvarnindustri	24	7	29,2 %
8274 maskinoperatörer, bageri- och konfektyrindustri	201	26	12,9 %
8275 maskinoperatörer, frukt- och grönsaksberedning	24	0	0,0 %
8277 maskinoperatörer, te-, kaffe- och kakaoberedning	21	0	0,0 %
8279 maskinoperatörer, tobaksindustri	10	0	0,0 %
828 montörer	1 262	211	16,7 %
8281 fordonsmontörer m.fl.	413	71	17,2 %
8282 montörer, el- och teleutrustning	285	23	8,1 %
8283 montörer, metall-, gummi- och plastprodukter	510	102	20,0 %
8284 montörer, träprodukter m.m.	42	11	26,2 %
8285 montörer, papp- och textilprodukter m.m.	12	4	33,3 %
829 övriga maskinoperatörer och montörer	2 014	241	12,0 %
831 lokförare m.fl.	154	41	26,6 %
8311 lokförare	123	31	25,2 %
8312 bangårdspersonal	31	10	32,3 %
832 fordonsförare	2 919	720	24,7 %
8321 bil- och taxiförare	434	120	27,6 %
8322 buss- och spårvagnsförare	642	209	32,6 %
8323 lastbils- och långtradarförare	1 843	391	21,2 %

833 maskinförare	1 467	375	25,6 %
8331 förare av jordbruks- och skogsmaskiner	357	81	22,7 %
8332 anläggningsmaskinförare m.fl.	552	131	23,7 %
8333 kranförare m.fl.	65	21	32,3 %
8334 truckförare	493	142	28,8 %
834 däckspersonal	5	0	0,0 %
9. Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning			
911 torg- och marknadsförsäljare	1	0	0,0 %
912 städare m.fl.	1 928	532	27,6 %
9121 hembiträden m.fl.	9	4	44,4 %
9122 hotell- och kontorsstädare m.fl.	1 905	528	27,7 %
9123 fönsterputsare	14	0	0,0 %
913 köks- och restaurangbiträden	1 608	283	17,6 %
914 tidningsdistributörer, vaktmästare m.fl.	327	89	27,2 %
9141 tidningsdistributörer m.fl.	108	32	29,6 %
9142 vaktmästare m.fl.	197	57	28,9 %
9143 mätaravläsare	22	0	0,0 %
915 renhållnings- och återvinningsarbetare	282	62	22,0 %
919 övriga servicearbetare	1 202	358	29,8 %
921 medhj. jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	58	18	31,0 %
931 grovarbetare inom bygg och anläggning	90	8	8,9 %
932 handpakterare och andra fabriksarbetare	572	86	15,0 %
933 godshanterare och expressbud	203	38	18,7 %
o. Militärt arbete			
o11 militärer	32	11	34,4 %

Källa: SCB – Yrkesregistret, egen bearbetning

Inom vissa yrkesområden kommer åldersavgången mellan 2010 och 2020 att vara mycket hög i Värmland. Nedan ges exempel på några yrkesgrupper inom respektive yrkesområde:

1. LEDNINGARBETE

Högre ämbetsmän och politiker	54 av 119	45,4% av 55–64-åringar
Verksamhetschefer inom utbildning	83 av 202	41,1
Chefer inom byggverksamhet	46 av 123	37,4
Verksamhetschefer offentlig förvaltn.	81 av 233	34,8
Verkställande direktörer, verksamhetschefer	154 av 470	32,8
Chefer för mindre företag/enheter	491 av 1749	28,1

2. ARBETE SOM KRÄVER TEORETISK SPECIALISTKOMPETENS

Psykologer	70 av 140	50,0
Speciallärare	97 av 206	47,1
Präster	54 av 118	45,8
Sjuksköterskor med specialistkomp.	318 av 901	35,3
Tandläkare	55 av 157	35,0

Jurister	88 av 253	34,8
Administratörer intresseorganisationer	42 av 123	34,1
Administratörer off. förvaltning	432 av 1311	33,0
Andra pedagoger med spec.komp.	167 av 510	32,7
Universitets- och högskollärare	223 av 686	32,5
Läkare	215 av 754	28,5
Arkivarier, bibliotekarier	55 av 194	28,4
Företagsekonomer, marknadsförare,	121 av 372	28,3
Gymnasielärare	556 av 1989	28,0
Grundskollärare	647 av 2429	26,6

3. ARBETE SOM KRÄVER KORTARE HÖGSKOLEUTBILDNING

Lantmästare, skogsmästare m.fl.	49 av 141	34,8
Tull, taxerings-, socialförsäkringstjm.	197 av 571	34,5
Redovisningsekonomer, adm. ass.	423 av 1334	31,7
Biomedicinska analytiker	97 av 331	29,3
Säkerhets-, kvalitetsinspektörer	66 av 227	29,1
Agenter, förmedlare	145 av 506	28,7
Poliser	108 av 378	28,6
Säljare, inköpare, mäklare	900 av 3546	25,4
Sjuksköterskor	500 av 2038	24,5
Ingenjörer och tekniker	762 av 3115	24,5
Sjukgymnaster, tandhygienister m fl	228 av 1026	22,2

4. KONTORS OCH KUNDSERVICEARBETE

Biblioteksassistenter	65 av 158	41,1
Bokförings-, redovisningsassistenter	504 av 1363	37,0
Kontorssekreterare, dataregistrerare	278 av 778	35,7
Övrig kontorspersonal	693 av 2073	33,4

5. SERVICE-, OMSORGS- OCH FÖRSÄLJNINGARBETE

Begravningsentreprenörer	21 av 53	39,6
Tandsköterskor	117 av 321	36,4
Storhushållsföreståndare	25 av 69	36,2
Vård och omsorgspersonal	3562 av 15529	22,9

6. ARBETE INOM JORDBRUK, TRÄDGÅRD, SKOGSBRUK OCH FISKE

Växtodlare inom jordbruk och trädgård	187 av 673	27,8
Skogsbrukare	59 av 241	24,8
Växtodlare och djuruppfödare	52 av 219	23,7

7. HANTVERKARE INOM BYGGVERKSAMHET OCH TILLVERKNING

Smeder, verktygsmakare	118 av 421	28,0
Byggnadshantverkare	733 av 2910	25,2
Finmekaniker m fl	13 av 56	23,2
Elmontörer m fl	304 av 1419	22,1

8. PROCESS- OCH MASKINOPERATÖRSARBETE, TRANSPORTARBETE M.M.

Driftsmaskinister	119 av 314	37,9
Maskinoperatörer	22 av 69	31,9
Lokförare m fl	41 av 154	26,6
Maskinförare	375 av 1467	25,6
Fordonsförare	720 av 2919	24,7
Processoperatörer	341 av 1699	20,1

9. ARBETE UTAN KRAV PÅ SÄRSKILD YRKESUTBILDNING

Medhjälpare jordbruk, skogsbruk, fiske och trädgård	18 av 59	30,5
Övriga servicearbetare	358 av 1208	29,6
Städare m fl	532 av 1928	27,6
Tidningsdistributörer, vaktmästare m fl	89 av 327	27,2
Renhållnings- och återvinningspers.	62 av 282	22,0

Sammanfattande slutsatser

Värmlands arbetsföra befolkning kommer med all sannolikhet att minska. Ett troligt scenario är en minskning med 2 000 personer fram till år 2020. Inom alla branscher i Värmland kommer fler än tidigare att lämna arbetsmarknaden på grund av pensionsavgångar. År 2020 kommer 23 949 personer att lämna arbetsmarknaden på grund av uppnådd pensionsålder. Vi vet att alla tjänster troligen inte kommer att återbesättas. En del jobb och företag försvinner och nya arbetstillfällen och företag växer fram. Många tjänster kommer att återbesättas med annan kompetens mot bakgrund av att det successivt utvecklas ny kunskap och nya kompetenskrav. År 2020 kanske det kommer att finnas nya marknader och nya yrkesgrupper som inte existerar idag.

Den norska arbetsmarknaden är både ett hot och en möjlighet för regionen. Gränspendlingen från Sverige till Norge har ökat markant under 2000-talet. Från Värmland pendlade drygt 5 000 personer till Norge under 2008.

Värmland har en lägre andel högskoleutbildade än riket. Endast Karlstad och Hammarö ligger i paritet med eller över andelen för riket. Betydligt fler kvinnor än män väljer högskolestudier i Värmland.

Värmland uppvisar en högre deltagarandel på yrkeshögskoleutbildningar än riket. Siffran för Värmland är 8,5 invånare per capita för riket är siffran 7,7 invånare per capita.

Precis som riket har antalet försthandssökande elever till gymnasieskolans yrkesförberedande program ökat och andelen till studieförberedande program minskat under 2000-talet. I Värmland verkar dock denna trend har brutits 2010/2011.

För att Värmland ska kunna säkra en god tillgång till kompetent arbetskraft i regionen samt bibehålla och utveckla ett konkurrenskraftigt näringsliv och en stark offentlig sektor måste vi gemensamt arbeta för att höja utbildningsnivån och öka kompetensmatchningen. I dag engagerar sig många aktörer i det regionala arbetet med att säkerställa kompetensförsörjningen i Värmland. Detta arbete sker på flera regionala samarbetsarenor:

- gymnasiesamverkan
- tre collegearenor inom teknik-, vård – och omsorg
- servicebranschen
- studie- och yrkesvägledning
- yrkesvux
- yrkeshögskola
- validering
- lärlingsutbildning
- teknikerjakten
- utveckling av ett innovativt kompetenssystem

Trots att vi har kommit långt i Värmland när det gäller utvecklingen av olika strategiska processer inom kompetensförsörjningsområdet måste vi spanna bågen ytterligare för att möta de framtida utmaningarna tillsammans.

Referenser

LITTERATUR OCH TIDSKRIFTER

- Höskoleverket (2009). Statistik analys nr 2009/3
- ITPS (2009). *Regionernas tillstånd 2008*. En rapport om tillväxtens förutsättningar i svenska regioner. A2009:005
- Länsstyrelsen Värmlands (2010). *På tal om kvinnor och män 2010*.
- Nutek (2006). *Framtidens arbetsmarknadsregioner*, 2006:18.
- Region Värmland (2009). *Arbetsmarknad och utbildning i Värmlands län*, underlagsmaterial
- Region Värmland (2009). *Befolkningsprognos för Värmlands län 2008-2030*, version 1
- SCB (2010). Statistiska meddelande, UF 20 SM 1002
- SCB (2008). *Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan*, Temabladd 2008:2

INTERNET OCH DATABASER

- www.arbetsformedlingen.se - Statistik/prognoser/Månadsstatistik, uttag december 2010
- www.forsakringskassan.se – Statistik och analys/Ohälsa, uttag december 2010
- www.hogskoleverket.se – Statistik/Statistik om högskolan/Regional rekrytering/Högskolans nybörjare, uttag oktober 2010
- www.regionfakta.com – Värmlands län/Utbildning, uttag oktober – december 2010
- www.statnord.org – Statistik efter ämne/Pendling, uttag december 2010

UTTAG FRÅN SCB:S DATABASER:

- SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)
- SCB, Yrkesregistret med yrkesstatistik
- SCB, Statistikdatabas

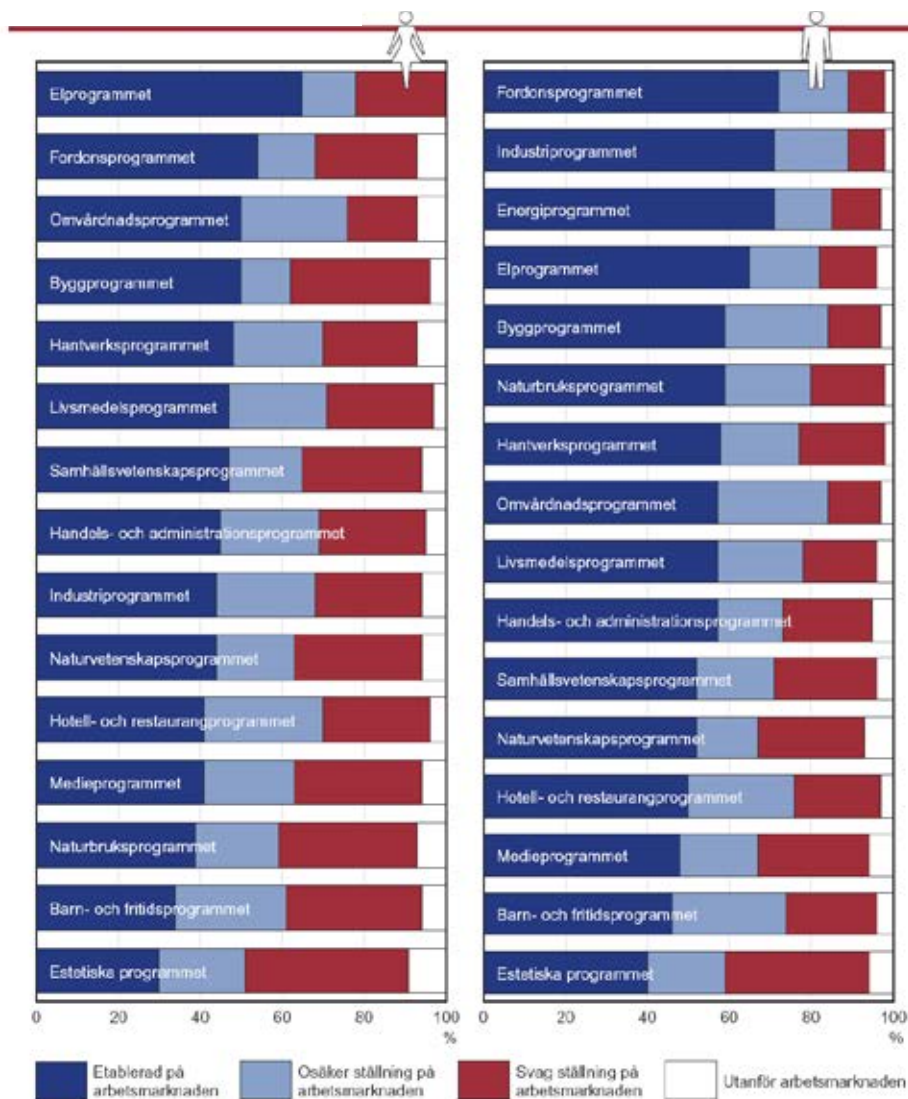
Bilagor

Bilaga 1: Etableringsgrad på arbetsmarknaden 2005 för elever som avgick från gymnasieskolan läsåret 2001/02. Andel i procent

Bilaga 2: Näringsgrensindelning baserat på SCB – SNI2002

Bilaga 3: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbef) År: 2008 yrken ordnade efter: hierarki (SSYK-kod)

Bilaga 1: Etableringsgrad på arbetsmarknaden 2005 för elever som avgick från gymnasieskolan läsåret 2001/02. Andel i procent

Källa: SCB, Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan, Temabladd 2008:2

Etablerad på arbetsmarknaden: Arbetsinkomst på minst 142 100 kr (år 2005), sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2005), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden: 1) Arbetsinkomst på minst 120 200 kr och upp till 142 100 kr (år 2005). Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande eller värnpliktig. 2) Arbetsinkomst på minst 142 100 kr (år 2005) och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande eller värnpliktig.

Svag ställning på arbetsmarknaden: 1) Arbetsinkomst upp till 120 200 kr (år 2005). Inte klassificerad som studerande eller värnpliktig. 2) Arbetsinkomst på minst 120 200 kr (år 2005) samt under året förekomst av heltidsarbetslöshet/ arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande eller värnpliktig.

Utanför arbetsmarknaden: Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande eller värnpliktig.

Bilaga 2: Näringsgrensindelning baserat på SCB – SNI2002

NÄRINGSGRENNAR	SNI2002
1) Jordbruk, skogsbruk och fiske	01, 02, 05
2) Tillverkningsindustri, gruvor/mineral totalt	10-37
3) Livsmedelsindustri	15-16
4) Träindustri	20
5) Pappersindustri	21 exkl. 2111
6) Stål- och metallverk	27
7) Metallindustri	28
8) Maskinindustri	29
9) Energi-, vatten- och avfallshantering	40-41, 90
10) Privata tjänster, totalt	45, 50-74, 91-93, 95
11) Byggnadsverksamhet	45
12) Handel	51-52
13) Hotell och restaurang	55
14) Datakonsulter	72
15) Forskning och utveckling	73
16) Andra företagstjänster	74
17) Offentliga tjänster, totalt	75, 80, 85, 99
18) Hälso- och sjukvård	851, 852
19) Utbildning och förskolor	80
20) Äldre- och handikappomsorg m.m.	85-(851, 852)
21) Övriga offentliga verksamheter	75, 99
22) Ej uppgift om näringsgren	

Bilaga 3: Anställda 16–64 år med arbetsplats i regionen (dagbef) År: 2008 yrken ordnade efter: hierarki (SSYK-kod)

	Arvika	Edas	Filipstad	Forsnaga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säffle	Torsby	Årjäng
Ledningsarbete																
Högre ämbetsmän och politiker	6	3	3	5	5	10	4	44	4	8	1	3	4	2	12	5
Chefsjänstemän i intresseorganisationer	1	0	0	0	0	0	0	8	0	1	0	0	0	0	0	0
Verkställande direktörer, verkschefer m.fl.	33	12	18	4	12	11	10	212	17	37	11	7	30	24	12	20
Drift- och verksamhetschefer	212	61	57	46	38	65	67	887	41	113	19	19	82	112	106	54
Chefer för särskilda funktioner	65	22	37	6	24	19	54	616	18	108	21	16	56	51	30	23
Chefer för mindre företag och enheter	141	63	62	55	42	83	55	688	65	135	24	11	83	100	94	79
Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens																
Fysiker, kemister m.fl.	0	0	1	1	0	1	5	31	0	0	0	1	0	0	0	0
Matematiker och statistiker	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	1	0	0	0
Dataspecialister	23	8	10	3	2	24	49	1 220	7	30	6	1	6	25	8	5
Civilingenjörer, arkitekter m.fl.	67	5	22	6	48	54	38	824	5	63	12	1	12	48	6	10
Specialister inom biologi, jord- och skogsbruk m.m.	2	1	1	0	0	1	0	27	1	2	0	0	3	3	1	0
Hälsa- och sjukvårdsspecialister	103	10	11	13	13	13	32	655	21	39	3	4	21	24	60	8
Barnmorskor; sjuksköterskor med särskild kompetens	97	16	23	29	19	31	25	430	24	50	9	9	19	33	63	25
Universitets- och högskollärare	3	0	3	1	0	0	1	670	0	2	1	0	1	3	1	0
Gymnasie lärare m.fl.	179	33	78	74	45	77	110	731	31	156	33	31	121	105	133	54
Grundskollärare	219	77	86	118	77	98	156	677	116	222	34	50	141	142	124	92
Speciallärare	16	11	20	3	0	3	9	44	20	20	1	7	10	29	8	5

	Arvika	Edas	Filipstad	Forsnaga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säffle	Torsby	Ärväng
Andra pedagoger med teoretisk specialkompetens	68	10	13	18	20	17	21	219	11	29	3	9	23	20	15	17
Företagsekonomer, marknadsförare och personalfjänstemän	96	11	23	15	37	54	41	948	24	82	8	26	41	40	34	23
Jurister	20	0	2	2	1	1	0	217	1	5	0	0	3	0	3	0
Arkivarier, bibliotekarier m.fl.	13	2	5	3	5	4	7	117	3	15	1	0	4	5	6	4
Samhälls- och språkvetare m.fl.	1	1	0	0	0	1	0	40	0	7	0	0	0	0	3	0
Journalister, konstnärer, skådespelare m.fl.	37	8	8	8	9	12	13	482	7	29	3	3	32	15	11	12
Präster	11	2	4	4	6	5	4	41	4	7	3	1	7	8	5	6
Administratörer i offentlig förvaltning	36	8	19	9	10	37	20	971	11	65	4	7	24	48	25	17
Administratörer i intresseorganisationer	5	0	0	0	2	2	5	100	0	4	0	1	1	2	1	0
Psykologer, socialsekreterare m.fl.	60	14	24	27	18	21	26	418	25	93	9	10	22	27	32	15
Arbete som kräver kortare högskoleutbildning																
Ingenjörer och tekniker	242	56	53	31	119	99	162	1592	68	320	38	34	68	171	57	77
Datatekniker och dataoperatörer	17	5	10	10	24	13	17	445	8	45	4	3	20	23	13	6
Fotografer, ljud- och bildtekniker, sjukhustekniker m.fl.	10	0	0	7	1	1	0	131	0	7	0	0	1	6	0	0
Piloter, fartygsbefäl m.fl.	1	0	0	1	1	1	1	16	1	1	0	0	0	3	9	0
Säkerhets- och kvalitetsinspektörer	19	2	8	2	6	6	7	111	4	28	0	0	10	11	7	6
Lantmästare, skogsmästare m.fl.	12	1	5	2	1	3	4	81	3	6	1	1	5	2	10	8
Sjukgymnaster, tandhygienister m.fl.	88	24	30	25	23	44	25	476	24	86	8	8	33	52	61	21
Sjuksköterskor	205	20	27	16	14	50	29	1152	17	153	10	8	52	75	188	24

	Ärvika	Edas	Filipstad	Fors Haga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säffle	Torsby	Årjäng
Biomedicinska analytiker	31	0	4	0	0	0	0	229	0	31	0	1	0	0	35	0
Förskollärare och fritidspedagoger	218	66	67	128	72	72	235	976	110	199	27	29	119	147	76	74
Andra lärare och instruktörer	3	1	6	6	2	3	4	56	3	4	0	1	3	17	7	0
Säljare, inköpare, mäklare m.fl.	237	40	60	49	67	109	107	2 083	85	253	18	16	135	130	111	100
Agenter, förmedlare m.fl.	39	21	7	6	16	29	0	217	5	70	3	5	34	22	21	15
Redovisningsekonomer, administrativa assistenter m.fl.	79	12	22	12	16	59	68	775	15	140	8	7	30	43	39	25
Tull-, taxerings- och soc. försäkringstj.män	39	30	6	2	4	7	2	336	2	13	1	1	17	29	45	38
Poliser	39	6	11	2	0	7	0	213	2	37	2	2	21	7	22	7
Behandlingsassistenter, fritidsledare m.fl.	58	17	31	96	11	34	27	317	18	48	7	6	35	39	20	21
Tecknare, underhållare, professionella idrottsutövare m.fl.	10	2	2	6	6	9	4	176	5	11	0	0	28	17	4	4
Pastorer	5	0	0	0	0	2	0	19	4	4	0	1	1	1	0	4
Kontors- och kundservicearbete																
Kontorssekreterare och dätaregistrerade	63	9	12	13	17	17	22	468	17	58	4	4	12	26	37	10
Bokförings- och redovisningsassistenter	112	28	46	28	30	49	37	607	49	110	24	24	60	57	61	41
Lager- och transportassistenter	64	29	36	10	27	33	45	719	49	177	29	4	44	71	43	52
Biblioteksassistenter m.fl.	11	4	4	5	6	8	7	65	6	7	2	4	9	5	10	5
Brevbärare m.fl.	59	13	18	20	21	17	18	316	13	50	1	0	27	25	30	17
Övrig kontorspersonal	166	28	76	40	58	58	72	957	59	153	34	22	87	110	83	70
Kassapersonal m.fl.	49	31	8	4	15	14	3	249	3	27	1	1	16	15	8	28
Kundinformatörer	41	13	21	8	15	46	14	510	9	58	14	4	62	28	33	17

Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	Arvika	Edas	Filipstad	Forsnaga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säfte	Torsby	Årjäng
Resevärdar m.fl.	1	1	4	0	1	1	1	51	1	1	3	0	4	0	4	1
Storhushålls- och restaurangpersonal	83	27	38	22	15	45	47	506	38	65	12	10	115	48	82	52
Vård- och omsorgspersonal	1 475	440	805	616	475	867	702	4 430	594	1 357	235	232	765	953	970	626
Friskörer och annan servicepersonal, personliga tjänster	43	6	8	15	2	10	5	161	8	38	6	2	28	26	10	11
Säkerhetspersonal	46	1	24	0	21	26	26	372	2	57	4	0	12	41	18	8
Fotomodeller m.fl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m.fl.	556	405	168	118	120	199	132	2 799	143	512	50	40	222	263	274	345
Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske																
Växtodlare inom jordbruk och trädgård	69	14	17	20	21	23	38	242	29	40	15	11	43	42	31	20
Djuruppfödare och djurskötare	12	7	5	9	10	9	3	82	47	13	0	1	17	33	11	11
Växtodlare och djuruppfödare, blanddrift	15	7	4	3	4	10	8	48	8	19	2	1	27	40	10	13
Skogsbrukare	25	4	20	4	19	20	12	34	1	19	5	2	34	5	31	6
Fiskare och jägare	3	0	1	0	1	5	0	2	0	0	0	0	2	1	3	6
Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning																
Gruv-, bergarbetare och stenhuggare	4	0	9	0	0	1	15	14	0	1	0	0	2	1	6	0
Byggnads- och anläggningsarbetare	230	75	57	95	137	173	113	820	255	176	48	51	167	187	204	146
Byggnadshantverkare	247	80	120	61	47	136	83	1 340	80	216	33	26	156	142	92	85
Målare, lackerare, skorstensfejare m.fl.	46	6	14	24	5	29	35	253	7	86	7	5	25	36	12	7
Gjutare, svetsare, plåtslagare m.fl.	341	11	73	63	43	92	12	460	62	114	7	22	43	80	69	41
Smeder, verktygsmakare m.fl.	75	52	7	3	6	111	1	54	7	58	7	1	6	4	20	11
Maskin- och motorreparatörer	229	60	80	76	172	112	129	633	82	196	15	17	120	73	81	40

	Arvika	Edas	Filipstad	Forshaga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säffle	Torsby	Årjäng
Elmontörer, tele- och elektronikreparatörer m.fl.	104	29	30	25	65	48	91	384	51	286	33	34	46	125	70	25
Finnmekaniker m.fl.	4	0	2	1	2	3	0	30	2	6	0	1	1	3	1	1
Drejare, glashyttearbetare, dekorationsmålare m.fl.	1	0	0	0	0	0	0	7	1	2	0	0	0	0	2	0
Konsthandverkare i trä, textil, läder m.m.	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Grafiker m.fl.	5	3	5	3	2	1	0	100	1	2	9	0	52	2	5	6
Slaktare, bagare, konditorer m.fl.	15	4	19	6	2	5	17	92	4	10	1	0	7	5	14	2
Möbelsnickare, modelsnickare m.fl.	10	0	0	0	1	0	0	18	0	15	0	2	0	1	0	0
Skräddare, tillskärare, tapetsörer m.fl.	2	0	0	0	0	1	2	23	5	0	0	1	2	1	2	1
Garvare, skimmelredare och skomakare	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.																
Malmförädlingsoperatörer, brunnborrare m.fl.	1	0	11	0	1	2	0	13	1	3	3	0	12	3	1	0
Processoperatörer vid stål- o metallverk	165	145	47	0	0	181	0	16	0	77	84	98	3	1	0	3
Processoperatörer, glas och keramiska produkter	0	0	0	0	0	0	0	7	0	1	0	0	0	0	0	0
Processoperatörer, trä- och pappersindustri	49	103	0	6	549	5	393	71	2	102	1	0	130	175	94	36
Processoperatörer, kemisk basindustri	0	0	0	0	3	0	44	6	0	17	0	0	0	0	0	0
Driftmaskinister m.fl.	35	8	10	6	8	11	9	112	7	23	3	6	7	46	14	9
Industrirobotoperatörer	1	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	6	1	0	0
Maskinoperatörer, metall- och mineralbehandling	187	16	163	18	14	390	13	332	109	309	96	125	58	171	55	91
Maskinoperatörer, kemisk-teknisk industri	119	88	10	1	0	2	1	116	23	78	28	2	3	30	0	10
Maskinoperatörer, trävaruindustri	23	7	0	4	2	5	1	34	0	8	5	0	8	32	66	1

	Arvika	Edas	Filipstad	Fors Haga	Grums	Hagfors	Hammarö	Karlstad	Kil	Kristinehamn	Munkfors	Storfors	Sunne	Säfte	Torsby	Årjäng
Maskinoperatörer, grafisk industri, pappers- varuindustri	79	0	0	60	0	0	3	124	2	51	3	0	58	3	0	26
Maskinoperatörer, textil-, skinn- och läderindustri	16	0	0	5	2	1	4	20	3	1	0	0	2	2	0	16
Maskinoperatörer, livsmedelsindustri m.m.	14	1	116	2	0	10	7	352	7	5	1	0	3	7	21	24
Montörer	203	20	68	6	9	20	6	252	57	141	45	32	36	308	100	77
Övriga maskinoperatörer och montörer	938	56	344	3	3	13	49	162	8	41	85	28	204	16	10	68
Lokförare m.fl.	0	0	0	1	12	1	3	60	30	47	0	0	0	0	0	0
Fordonsförare	244	71	98	60	55	82	51	1 261	113	332	21	46	132	140	118	151
Maskinförare	200	60	49	61	82	95	49	336	31	119	23	30	88	81	133	58
Däckpersonal	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Arbete utan krav på särskild yrkesut- bildning																
Torg- och marknadsförsäljare	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Städare m.fl.	180	58	84	68	65	82	66	805	57	124	22	32	87	85	91	58
Köks- och restaurangbiträden	123	60	51	30	63	45	43	651	33	113	21	28	107	97	78	65
Tidningsdistributörer, vaktmästare m.fl.	27	7	17	13	5	7	4	155	10	19	4	3	17	23	7	12
Renhållnings- och återvinningsarbetare	33	5	3	2	2	21	8	128	13	21	3	3	9	9	19	3
Övriga servicearbetare	307	4	117	7	3	48	12	328	3	92	9	5	105	68	75	25
Medhjälpare inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	3	0	1	1	1	10	1	19	0	2	2	0	0	8	11	0
Grovarbetare inom bygg och anläggning	2	3	3	3	5	0	4	41	9	4	0	1	4	7	4	0
Handpakterare och andra fabriksarbetare	76	11	39	2	3	25	3	212	12	24	12	10	17	24	29	97
Godshanterare och expressbud	4	0	0	0	5	1	2	142	0	37	3	2	6	5	0	1

Arvika	3	0	1	1	73	108	149	95	1 463	123	282	57	35	210	240	163	245
Edås	0	0	1	1	73	108	149	95	1 463	123	282	57	35	210	240	163	245
Filipstad	0	0	1	1	73	108	149	95	1 463	123	282	57	35	210	240	163	245
Fors Haga	0	0	1	1	73	108	149	95	1 463	123	282	57	35	210	240	163	245
Grums	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hagfors	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hammarö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlstad	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kristinehamn	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Munkfors	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Storfors	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sunne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Säffle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Torsby	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Årjäng	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Militärarbete																	
Militärer	3	0	1	1	73	108	149	95	1 463	123	282	57	35	210	240	163	245
Yrke okänt																	
Yrke okänt	387	215	117	257	1 088	1 484	1 982	1 306	17 842	1 723	3 810	622	353	2 120	2 594	1 633	2 450
Totalt	10 523	3 007	3 964	2 577	3 184	4 582	4 006	44 842	3 121	8 810	1 465	1 348	4 964	5 694	4 953	3 695	

Region Värmland har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet i Värmland. Vi gör detta genom att initiera, stödja och samordna och leda utvecklingsprocesser. Ett viktigt arbete för Region Värmland är att verka för en god kompetensförsörjning i regionen.

Värmland har kommit långt i utvecklingen av olika strategiska processer inom kompetensförsörjningsområdet men vi måste spänna bågen ytterligare för att möta de framtida utmaningarna tillsammans. Den här rapporten har som syfte att belysa Värmlands utgångsläge och de utmaningar som vi gemensamt står inför de kommande åren inom kompetensförsörjningsområdet. Vi hoppas att rapporten ska bidra till en dialog om gemensamma insatser på lokal och regional nivå. Rapporten är ett led i uppföljningen av det regionala utvecklingsprogrammet – **Värmland växer – och känner inga gränser 2009–2013**.